Qadınlıq Sotsializm Jolında

НП35-2
4.
Н К-Тат.-Ж
1-15

№ 10—11

Her bir MTS-politotdellar janlarьndaki qadьnlar teşkilatçьlarь zurnalьmьzьn aktiv darqatuvçьsь, oqutuvçьsь ve massanь onьn etrafьna moblize etiçi jardьmçьlar olmalьdьrlar.

Köj medenij quvveti—oçalar dokturlar oquv evleri mudirleri zurnalьmьzь keniş sovxoz, kolxoz, maşina-traktor stansijalarь qadьnlarьna daha zijade jaqьn ketirmek icyn calьşmaqa borçlьdьrlar.

„Qadьnlьq sotsializm jolьnda!“ zurnalь etrafьna keniş udarnik—qadьnlar massasьnь toplamaqa borçlьdьr. Her bir oqur, jazar qadьnlar (az bilgili olsada) zurnalьmьzqa jazmalь.

Bytyn işçi-kolxoznik ve diger emekdar qadьn ve qьzlarь, bytyn xaberçiler zurnalьmьzьn en faal, en aktiv jazьçьlarь olmaqa borçlьdьrlar.

Daha jazup başlamaqanlar, „jazmaqa, bilmejim ne jazajьm“ kibi dyşynçelerden vaz kecmelidirler. „Qadьnlьq sotsializm jolьnda“ zurnalь her bir emekdar qadьn ve qьzqa jardьm eteçek, jazь texnikasьnь egreteçektir. Biz MTS, sovxoz, predprijatije, işçi qadьnlarь, kolxoznik ve emekdar qadьnlarnьn, oçapceler, talebelerniq xaber maqale ve diger parcalarьnь beklejmiz.

Pionerler! Bu zurnalnь ana ve aptelerinizge oqu, anlatьnьz. Onlarьn zurnalqa abune jazьlmalarь icyn keniş anlatuv işleri alьp barьnьz. Zurnalqa jazьp turmalarь icyn her kyn jardьm etiniz.

Sovxoz maşina-traktor stansijalarь işçi qadьnlarь kolxoznik ve emekdar qadьn arqadaşlar! „Qadьnlar Sotsializm jolьnda!“ zurnalь dooqrьsьnda kendi fikirlerinizi jazьnьz. Ileride nasьl maqaleler jazajьq.

Adresimiz: Aqmesçid, Orьm devlet neşrijatь „Qadьnlьq sotsializm jolьnda!“ zurnalь idaresine.

Г.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1935 г.
Акт № 3

Cymle memleketlernin proletarlarь, birleşiniz!

QADЬRLЬ Sovetizm yolunda!

VKP(в) QRЬM OBLAST KOMITETININ ORGANЬ. NEŞR ETKEN: QRЬM DEVLET NEŞRIJATЬ.

№ 10-11

AJDA BIR KERE CЬQQAN IŞÇI, KOLXOZNIK QADЬNLAR ŻURNALЬ

MILLIONLARNЬN BUJYK BAJRAMЬ

Memleketimiznin bir coq sajьda milletlerden ibaret işci ve emekdar kutleleri, bytyn dynjanьn proletarlarь ve mazlumlarь Byjyk Oktabr revolytsijasьnьn onjedinçi jьl dönumini bajram etmekteler.

Hepimizge bellidir ki, 1917 senesi oktabrde insanlьq tarixьnda ilki olaraq proletar revolytsijasь jendi. Rusje proletariatь elinde sila olqanь halda juz jьllarnen hykum suryp kelgen eksploatatorlar bujundьrьqьndan qurtuldь, burżuazija ve pomeşcikler hakimijetini devirdi, onьn jerine özinin proletariat diktaturasьnь qurdь, onь butyn duşmanlarьnьn qanlь qolьndan ve huçuminden qorcaladь. Rusje proletariatь butyn bu qazanclarnь, millionlarnen proletar kutlenin başьnda kureşlerde ve qavqalarda sьnalqan Leninnin-Stalinnin partijasь turqanьndan sebep elde ete bilgendir.

Bujyk Oktabr revolytsijasьnьn şanlь, tarixij kunlerinden bu tarafqa on jedi jьllьq bir devir kecti. Bu devr SSSR proletariatьnьn sotsializm oqrьnda butyn duşmanlarnen qattь kureş devirdir. Memleketimiz proletariatьna bu devir icinde, burżua ve pomeşcik hakimijetini geri qajtarmaq icyn silalь surette Sovetler sojuzьna qarşь huçum etken icki ve tьşqь kontrrevolytsijanь tar-mar etmek kerek oldь. Proletariatnьn en namuslь oqullarьndan teşkil olunqan Qьzьl ordu bolşevik partijasьnьn jolbaşcьlьqь astьnda icki ve tьşqь kontrrevolytsijanьn butyn hyçymlerini geri qajtardь ve bejaz gvardija generallarьnьn hepsini—Denikinni, Dutovnь, Kolcaknь, Judenicni, Vrangelni ve onlar kibilerini tarmar etti.

Bu çenkler—qavqalar vaqtьnda memleketnin xozajstvasь jьqьldь. Zavodlar toqtadь, demir jollar bozuldь, cöller ekilmej qaldь.

Lakin, Lenin partijasьnьn iradesi ve quveti pek bujyk. Lenin partijasьnьn jolbaşçьlьqь altьnda iş körgen SSSR-nin bir coq milletlerden ibaret proletar xorandasьnьn iradesi ve quveti pek bujyk. Bu quvet memleketnin jьqьlqan butyn xalq xozajstvasьnь jalьnьz ajaqqa tursatmaq degil, onь janьdan, sotsialistik temel ystyne qajrь baştan qura başladь.

SSSR bu devir icinde qajet quvetli surette östi. Onьn xalq xozajstvasьnьn östymindej capik ve quvetli olaraq dynjada bu vaqьtqa qadar hic bir memleketnin xozajstvasь östmegendir. SSSR evelde artta qalqan, zajьf koj xozajstvasь memleketinden, şimdi quvetli, juksek texnikalь sanajьqa malik industrial bir memleketke cevirildi. Sovetler memleketinin öz quveti, öz kapigi, öz materjalьnen öjle zavodlar, öjle gigantlar quruldь, ki onlar dunjada birinçi jerde turalar. Mesela Ural ve Kramatorsk maşina japьçьlьqь zavodlarь, Magnitogorsk zavodь, Dneprstroj ve başqalarь dunjada aqranlarь olmaqan bujyk gigantlardьr.

SSSR, evelde özinde aqac saban hukum syrgen artta qalqan sabançılıq memleketinden—sovxoz, kolxoz bazasına qurulqan dunjada en byjyk k/x. memleketine, sotsialistik sabançılıqnın en iri, en quvetli memleketine cevirildi. Keniş sovet memleketinin qulan cölleri sovxozlarnın ve kolxozlarnın sacuv mejdanlıqlarınen örtylydir.

SSSR, evelde çahil bir memleketten—tutaş oqur-jazar bir memleketke, medenijet, texnika, fen ve iskustvanın en ileri memleketine cevirildi.

Texnika ve xozajstvası en artta qalqan, medenijetsiz, çahil ve „xalqlarnın turmesi" dep adlandırılqan o eski car Rusjesi artıq joq! Şimdi onın jerinde busbytyn janı, jyzden artıq tyrly millet emekdarlarının qardaşlıq xorantası, dunja proletariatının sotsialistik vatanı—SSSR bar.

Şimdi buzlı denizden—Qara denizge, Polşa sınırından—Bujuk-tınc okeanqa qadar qoçaman keniş bir territorijanı qaplap alqan bu memlekette bysbytyn janı bir jaşav qajnaj. Onın her jerinde janı insan terbijelegen janı zavotlar, janı fabrikalar, janı şaxtalar, janı elekirik stantsijaları, janı demirjolları, janı sovxozlar ve kolxozlar, janı maşina-traktor stansijaları, janı texnikumlar, janı VUZ-lar, janı akademijalar ve ilaxireler qurula. Bu byjyk memleketnin quçaqında janı, sotsiajistik qurumnın entuziast emek qahramanları, koknin „tava"nında ve Arktika buzlı deniz-de bolşevizm quvetinin enilmez bir quvet olqanını butyn dynjaqa kostergen Sovet sojuzı-gerojları, on binlerçe ve miljonlarça sotsializmnin aktiv japıçları ese ve terbije oluna.

SSSR zemane texnikasının silalı sotsialistik industriası, mexanizeleştirilgen iri sotsialistik koj xozajstvası, en quvetli Qızıl ordu ve flotının dunjada en qavi bir hakimijet olaraq jaşaj.

Byjyk Oktabr bajramı kyni biz bytyn dunjaqa, sovet qurumının dunjada en qavi qurum olqanını, sovet hykymetinin en sarsılmaz ve qavi hukumet olqanını, onın millionlarnen massanen baqlı olqanını, onlarnın iradesile Marks-Engels-Lenin-Stalinnin bujyk idejalarını örmyrge kecirmekde olqanını iftixarnen ajta bilemiz.

Bytyn bu qazanclar muvaffaqijetler lenin partijasının jolbaşçılıqı altında mejdanqa kelgen byjyk oktabrnin mahsulıdır.

Oktabr revolutsijası işci ve emekdar qadınlıqqa xozajstva, ictimaij-sijasij ve medenij ömyrnin qapularını qajet keniş olaraq actı. Oktabr revolutsijası eski—eksploatator qurumnın emekdar qadınlıqnın omuzına jykledigi bytyn ignic qanunlarını,qadınnı qul jerine qojqan adet ve navikalarını sypyryp attı. Emekdar qadınlıq xozajstva qurumı, devlet qurumı ve medenij japıçılıqqa çemijetnin tam huquqlı bir azası olaraq iştirak etmek haqqını aldı. Şimdi kolxoz ve selsovet reisi, zavot ve fabrika direktorı, stantsija ve politotdel nacalnigi, mektep ve kutybxane mydiri, traktorist ve kombajnör, ve sovet hykymetinin aktiv azası olqan binler ve on binlernen qadınlar bulunmaqtadır. Emekdar qadınlıq butyn bu tarixta misli körylmegen haqlarnı jalınız proletariat diktaturası ve Lenin partijasının jolbaşçılıqı sajesinde elde ete bilgendir.

Bu kyn—Oktabr revolutsijasının 17-nçi jıl dönymi. Bu kun bizim ögumizde qajet bujyk vazifeler tura. Onlardan en başlıçaları: bujyk oktabrnın butyn şanlı qazanıclarını köz bebegi kibi qorcalav ve memleketimizde sınıfsız sotsialistik çemijet quruvnın praktik programması olqan ekinçi beşjıllıqnın vazifelerini numunevi surette eda etyvge butyn quvet ve entuziazmni mobilize etyvdir. Butyn işci qadınlar, Butyn kolxoznik qadınlar bu vazifelerni eda etyv oqrında aktiv surette iştirak etmelidirler. Bunın icyn işci qadınlar öz predprijatijelerinde istihsal planlarının edası, IV-nçi kvartalnın promfinplanını eda etuv oqrında aktiv surette kureşmelidirler. Kolxoznik qadınlar; kolxozlarnın bolşevistik kolxozlar ve kolxozniklernin ise hallı-taqatlı olmaları oqrındaki kureşke daha aktiv surette qoşulmalıdırlar.

Şunı da ajtmaq kerek. Oktabr revolytsijasının XVII-nçi jıl dönymi sovetlernin otcot-sajlav kampanijasını ötkergen vaqıtqa rast kele. Bu—bizim ögimizge oktabr bajramını, sovetlernin otcot-sajlav kompanijasına tam surette hazırlanuvnı temin etyvnen şereflendiruv vazifesini qoja. Işci, emekdar, kolxoznik qadınlarnın sovetlernin otcot sajlav toplaşuvlarına aktiv surette iştiraklerini elde etmege calışmaq kerek.

Byjyk oktabrnin XVII-nçi jıl dönymini bajram etkende, bizge SSSR proletariatı dunjaça tarixi bujyk bir iş japqanını xatırda tutmaq kerek. SSSR proletariatı byjyk Stalinnin jolbaşçılığı altında jer şarının altdan bir pajında sınıfsız sotsialistik çemijet qura. Bu bytyn dynja kapitalizmini qorquqa tyşyre. Dynja kapitalistleri bundan sebeb SSSR-ni körmek bile istemejler. Ona duşman koznen baqalar. Onlar bizge qarşı çenk hazirlejler. German, Polşa ve japonija faşistleri bizge hyçym etmek icyn silalarını qajrajlar. Faşistlernin en jaqın jardımçıları olqan sotsial-faşistler çenkni hazirlevde onlarqa jardım eteler.

Bizim butyn işçi ve kolxoznik qadınlarqa memleketni qorcalavnı qavileştirmege, harbij ve sanitarija işlerini ögrenmege, öz sotsialistik vatanını duşman huçuminden qahramança qorcalamaqa hazır turmaq da kerektir. Emekdar qadınlıq Oktabrnin byjyk qazanıclarını qorcalav ve sınıfsız sotsialistik çemijet quruv vazifelerini aktiv suretde eda etyv oqrında tam entuziazmnen japışmalıdırlar. Oktabrni bajram etkende bu vazife bizim ordenli Qrım respublikasının işçi ve kolxoznik qadınlarının en byjyk manus işi olaraq turmalıdır.

QRIMDA SOTSIALIZM JAPIÇILIĞI FRONTINDAKI JENIŞLERIMIZNIN RAQAMLARINDAN

✻ Qrımda 1913 senesi sanajı produktsijası 45 million rubleni teşkil ete edi. 1934 senesi ise denişmegen fijatınen 343,5 million rubleni teşkil etti.

✻ Revolytsijadan evel Qrımda hic bir traktor ve kombajn joq edi. 1934 senesi Qrımda 3.246 traktor ve 1.037 kombajn oldı.

✻ Çenkten evel kuzlik boqdajnın bir hektarından orta hesapnen 8,75 sentner bereket alına edi. 1933 senesi kuzlik boqdajnın bir hektarından orta hesapnen 10,3 sentner bereket alındı.

✻ Qrımda 1913 senesi 57 dane doqtor bar edi. 1934 senesi 980 dane oldı, jaxutta 17 kere arttı.

✻ 1912 senesi aşaqı ve orta dereçe mekteplerde 50.707 adam oqutıla edi, 1934 senesi ise 136100 adam oqutıla.

✻ 1913 senesi birinçi dereçe mekteplerde 2.922 tatar balaları oquj edi, 1934 senesi ise 26.700 tatar balası oqumaqda.

(Qrım ASSR-nin gosplan materiallarından).

Qrım evelde ne edi? Bir asabalıq (votcina) olıp onı rus carları, byjyk knjazlar ve olarnın xızmetcileri eksplotatsija ete ve eze ediler. Qrımnın bajlıqlarını talaqan ve icip bitirgen burjuazij-feodal jırtıçılar icyn jaqlı bir loqma edi. Bejaz gvardijalılarnın sonki kelip sıjıqqan jeri edi.

Qrım şimdi nedir? Ciceklenmekte olqan millij sovet respublikası, özinde emekdarlarnın medenij ve hallı-taqatlı jaşajışı qnrulqan udarnij, quvanclı emek respublikası, Lenin ordeninen mukafatlandırılqan respublikadır.

B. A. SEMJONOV.

QRЬM KOMMUNISTKALARЬ PARTIJA SЬRALARЬNЬ TEMIZLEVDE

Partijanь temizlev вojьnça Qrьm Oblast Komisijasьnьn reisi Saxarova arqadaşnьn meqalesi

Qrьm partija teşkilatьnь temizlev işci qadьnlarnьn ve kolxoznik qadьnlarnьn sotsializm japьçьlьqьnda өsken rөllerini mejdanqa cьqardь. Qrьm partija teşkilatь hejetinde qadьnlarnьn sajьsь xajlь dereçede өsken. 1930 senesi partijada qadьnlar 1866 dane edi, 1934 senesi aprel 1-de ise onlar artьq — 4032 dane ediler.

Qrьm partija teşkilatь partijanь temizlev вojьnça kerek ilkingi ve kerekse rajon komisijalarьnьn azalarь ve reisleri sьfatьnda вir coq kommunistkalar вerdi. Mesela Sudaq rajon komisijasьnьn rөisi olaraq Qьzьl emek вajraqь ile mukafatlanqan **Rөвija Bekirova** arqadaş calьşa.

Qrьm partija teşkilatь qadьnlarnь istihsalqa çelp etyv sahasьnda da xajli muvaffaqijetlerge irişti, 1920 senesi tsenzalь sanajьde işci—qadьnlar 20,6 prosetni, 1929 senesi 22,2 prosetni teşkil ete ediler. Birinçi вeşjьllьqnьn netiçesinde, Qrьm ASSR-nin devlet sanajььnda 1934 senesi janvar 1-de artьq 32 protsent qadьn calьşmaqta edi.

Aqmescit „Serp i Molot" zavotьnьn udarniklerinden M. Mambetova arqadaş.

Tatar qadьnlarьnь sanajьqa çelp etyv işi daha zijade intensiv olaraq kecken.

1929 senesi devlet sanajььnda işcilernin umumij sajьsьna nisвeten tatar qadьnlarь 20,6 protsent calьşa edi, 1933 senesi ise onlar artьq 37,4 protsent oldь.

Şvejprom fabrikasьnda temizlev komisijasь өgynden ileri kelgen udarnik qadьnlardan onlarça qadьnlar kectiler. Mьna onlardan вir qac danesi: Qajьşcijeva arqadaş 1905 senesi qapьçь xorandasьnda doqqan. O 18 jaşьnda ekende вabasь өlgen. Eski adetlernen terвijelengen, jaşlьqdan qoçaqa cьqqan. 1926 senesi fabrikaqa kirmeknen, o janь jaşavnь kөrgen. 1930 senesi komsomolqa kirgen. Komsomol onь kommunist partijasь sьralarьna вergen.

Qajьşcijeva arqadaş şaj dej:—Partija maqa coq şejler өgretti. Partija teşkilatьnьn diqqatь ve qajqьruvь sajesinde men oqumaqa—jazmaqa өgrendim. Men partijanьn 17-nçi sijezdinin qararlarьnь ve xususan Stalin arqadaşnьn dokladьnь işledim. Nasьl iş alьp вarsam вarajьm men Stalin arqadaşnьn kosterişlerini her vaqьt jaxşь xatьrlajьm.

Temizlev komisijasь Qajьşcijeva ardadaşnь partorg işinde fajdalanmaqnь tavsije etti.

Slujanova arqadaş—Kerc şeherinde konserva zavodьnьn kadrosь. Işci qadьnьdьr. Eksport japьlqan konservalar yzerinde calьşa. 15 kere mukafatlanqan Zavodnьn içtimaij işlerinde iştirak ete. Temizlev komisijasь **Slujanova** arqadaşnьn kejfijet oqrьnda kyreş nymynesi, dissiplina nymynesi olaraq xьzmet ete вileçegini qajd etti.

Qadьnlar transporta da istihsalda olqanь kiвi вyjyk rөl ojnajlar. Emeknin sotsialistik metodьnьn kөstergici olaraq **Irina Demidovna Lojcenko** Aqmesçit stansijasьnьn nacalnigi vazifesine vidvigat etildi. Jolçьlarnьn transport xususьnda isteklerini temin etiçi jaxşь işler japqanь icyn **Lojcenko** arqadaş mukafatlandь.

Saq (Kezlev) stantsijasьnьn nacalnigi olaraq **Magirina** arqadaş calьşa, onьn jardьmçьsь olaraq **Rod** ve **Islamova** arqadaşlar calьşalar, terazeçi, strelocnik вytynlej qadьnlardandьr. Qadьn—udarniklernin calьşuvь sajesinde Saq stantsijasь өgdeki sьraqa cьqdь.

Jyzlerçe qadьnlar jolвaşçь aşaqь işlerge: kolxoz reisi, koj soveti ve rajon içra komiteleri reisligine vidvigat etildileler.

Şeher sovetlerinde qadьnlarnьn qapatqan jeri—29,5 protsent, seksijalarda—44,3 protsent, deputat gruppalarьnda (Aqjarda) — 68,5 protsentdir.

Aqjar şeher sovetinin şimal tarafь deputatlar gruppasь ekserijetnen kolxoznik—qadьnlardan ibaret olьp bunlar şehernin şimal tarafь qьsmьnьn sanitar vazijetinin jaxşьlaşdьrьlmasь вojьnça вyjyk iş japdьlar, kycyk вir вaqca ve beton merdiveni mejdanqa ketirdiler, xasta xaneni kontrөl altьna aldьlar, tiş doqturь ve xirognin vaqtь vaqtьnda xastalarnь вaqmaqa kelmelerine muvaffaq olalar.

Baqcasaraj rajonь Alma-Tamaq koj soveti **Kaleşnikova** arqadaş sovet işinde yc seneden beri calьşa. Koj xozajstvasь kampanijasьnь muvaffaqijetle toldьrqanь icyn Bytyn Rusije Merkezij içra komiteti tarafьndan gramotane ve aqcanen mukafatlandь. Rajon teşkilatlarь tarafьndan da qac kereler mukafatlandь.

Fandejeva arqadaş—sabiq вatracka, Frajdorf rajonь, Şejgalin koj soveti reisidir. Aqca vastalarьnь mobilize etyv, syt teslim etyv planьnь eda etkeni icyn yc kere mukafatlandь. Şimdi koj soveti 1934 senesi koj xozajstvasь kampanijalarьnь eda etyvde en gyzel kostergicleri icyn keciçi qьzьl вajraq aldь.

Şingina arqadaş—işci qadьn, lcki koj sovetinin reisidir. 1932 senesinden вerli reis olaraq calьşa, вir qac kereler mukafatlandь. Bu seneki zaxire teslim etyv planь muddetinden evel toldьrьldь. Avugust 1-ge qadar urlьq ve straxovanije fondь ambarqa tөkyldi, qarasabanlar eki kere aqtarьldь.

16 MTS-de 13.977 qadьn sacuv ve oraq—harman kampanijasь işlerinde aktiv surette iştirak ettiler.

Cөllerni pysyr otlardan temizlev işinde qadьnlar qajet вyjyk rөl oynadьlar. Işun massivinde 3 вin hektardan zijade jer qadьnlar tarafьndan pysyr otlardan temizlendi. Kosterilip kecilgen kampanijalarnen вir sьrada qadьnlar tarafьndan traktoristlernin turmьş şaraitlarьnь jaxşьlaştьruv вojьnça coq işler japьldь. „1il-nçi Internatsional" kolxozьnda **Pirogovanьn** jolвaşçьlьqь astьnda kolxoznik qadьnlar traktor atrdьna kirmelerinen өz aralarьndan en jaxşь aşcь ajьrdьlar, traktoristlerge qoşma aşajьt—jaq, jumurta, tavuq, et ketirdiler. Bundan вaşqa maşinalarnь temizlemek icyn вir cuval pacavra ketirdiler.

Bu işke çevap olaraq traktoristler udarnij calьşuvnь өzlerine овezatelstva etip aldьlar. Işnin jyksek kejfijetinen yc kynde qarasaвan syryp вu овezatelstvanь eda ettiler.

Bereketni qorcalav вojьnça, syt fermalarьnda calьşūvda ve ilaxirede kolxoznik qadьnlar tarafьndan coq işler japьldь.

Lakin kolxoz quruçьlьqьna вytyn kolxoznik-qadьnlar çelp etilyvden daha uzaqtьr. Stalin arqadaş:

„Qadьn—kolxozlarda вyjyk quvet, вu quvetni qapalь tutmaq, çinajet japmaq demektir. Bizim vazifemiz kolxozlarda qadьnlarnь ileri vidvigat etmek, вu quvetni işke çiвeryvden ibarettir" dedi. Bazь rajonlarda qadьnlar arasьnda calьşuv qanaatlendirisiz surette qojьlqandьr. Bir sьra koj partija teşkilatlarьnda (Baqcasaraj, Işun, Leninsk, Frajdorf) kommunist—

Aqmescit „Trudovoj Oktaвr" zavotьnьn en jaxşь udarnigi, tsex masteri Repcinskaja arqadaş.

kolxoznik qadьnlar arasьnda partija kytlevij işleri joqtьr.

Rajon teşkilatlarь ne onlarnьn calьşuvlarьnen, ne de turmьş şaraitlarьnen meraqlanmajlar. Netiçede bir sьra aktivistkalar temizlev vaqtьnda passiv ve partija teşkilatlarьndan yzyk] olьb cьqtьlar. Rajon komisijasьnьn bөjle vazijetni ne ile anlatmalь degen syaline **Ajşe Mamut** şaj dep çevap bere:

— Men kojde raskulacivanije bojьnça, plannь toldьruv bojьnça coq iş japtьm. Şimdi maqa nagruzka bermejler ve umumen kolxoznik qadьnlarnen hic bir tyrly iş alьp barmajlar.

Dobrovolskja arqadaş Qoçьq-Eli kojinden, VKP(b) azasь, şөjle dedi:

— Men partijada olmaq istejim, calьşmaq istejim, lakin kimse bizge diqqat bermej, biznen kimse oqraşmaj, temizlev bizni hazьrlanmaqan halda taptь.

Bazь partijasьz qoçalar өzlerinin kommunist—kolxoznik qadьnlarьna ictimaij iş alьp barmaqa mani olalar, iş ajrь tesadyflarda koteklevlerge qadar bara. Partijasьz qoçalarnьn bөjle alcaqçasьna hareketine rajon teşkilatlarь tarafьndan kerek ehmijet berilmegen.

Leninsk rajonьnda kommunist qadьnlar arasьnda calьşuv joqlьqь partijadan byjyk mьqtarda otsevge—cьquvqa alьp ketirdi. Rajonda hepsi 43 kommunist qadьn bar edi, onlardan 16 danesi cьqarьldь.

Qrьmnьn evelde artda qalqan qadьnь şimdi her ceşit mekteplerde oquj. Jyksek dereçe mekteplerde 45,3 protsent, texnikumlarda—42,4 protsent, rabfaklarda—45,8 prosent oquj, hem jaxşь oqujlar, bunь temizlev kosterdi.

Temizlev parjija teşkilatlarьnda, xalq xozajstvasьnьn bytyn pьtaqlarьnda onlarnen pek jaxşь kommunist—udarnik qadьnlarnь mejdanqa cьqardь. Temizlev bizim natsionalka—kommunistkalarnьn byjyk ideja—sijasij өsymini cьqardь.

Qrьm partija teşkilatьnьn vazifesi—kolxoznik qadьnlarnьn ve udarnik qadьnlarnьn sotsializm japьçьlьqьnda rөllerini daha zijade jykseltyvdir. Natsionalka qadьnlarnь jolbaşşь işlerge vidvigat etyvge ajrьça diqqat berilmek kerektir.

Aqmescit „Trudovoj oktabr" zavodьnьn en jaxşь udarniklerinden iqarьdan sajqenda birinçi, tsex nacalnigi vazifesine vidvigat olnoqan Tsitovic arqadaş, ekinçisi master Nosicenko arqadaşlar iş vaqtьnda.

Aqmescit „Serp i Molot" zavodьnьn en jaxşь udarniklerinden, konserva qutularьnь kesken ve lehimleg'n maşinalar başında calьşqan Jahjajeva ve Abdulqadьrova arqadaşlar iş vaqtьnda.

QRЬMDA OKTABR

(Tarixij spravka)

Petrogratta Oktabr almaşuvь mejdanqa kelgende Qrьm emekdarlarь hakimijetni elge aluvqa daha jeterlik dereçede hazьrlanqan degil edildr. Bahar başьndan başlap Qrьm da bolşevik teşkilatlarь qavileşti ve işciler ve saldatlar arasьnda, bilxassa matroslar arasьnda onlarnьn avtoriteti östi ise de, lakin daha oktabrde ve nojabrde sovetlerde ekserijet menşevikler ve eserler tarafьnda edi.

Oktabr revolytsijasьndan soń bolşevik teşkilatlarьnen ve sotsial xainler arasьnda kirgin kyreş qavileşti.

Kontrrevolytsion quvetlerni mobilize etyv merkezi Aqmescit ola. Dekabrniń başьnda menşeviklerniń ve eserlerniń initsiativasьnen „Tavriceski gubernasьnьń xalq vekilleri soveti" qurula ki, bu özini Kraj hakimijeti ilan ete. Bunьnnen bir sьrada burzuazij kontrrevolytsijanьn quvetleri tatar burzuazijasь ve kulacestvasьnьń tatar burzuazij — natsionalist partijasь — „milli fьrqa etrafьnda gruppalaşalar.

23 dekabrde Baqcasarajda qurultaj (tatar millij toplaşuvь) caqьrьla, bu qurultaj hejetinde Celebi Çihan Celebijev, Çafer Sejdamet, Xattatov, Ozenbaşlь ve başqalarь olmaq yzre Qrьm hukumetini sajlaj. Qurultajçьlar Qrьm atlь polqьna ve kontrrevolytsion ofitserlerge arqa tajanaraq Qrьm askerleri ştabьnь mejdanqa ketire. Onьń başьna bejaz gvardijalь polkovnik monarxist—Makuxinanь qojalar.

Sotsial—xainler tarafьndan mejdanqa ketirilgen xalq vekillerininiń soveti ajrь harbij quvetke malik olmajaraq, parlament — perdesi altьnda vojenşcinanьń real hakimijeti olaraq xьzmet ete. Menşevikler ve eserler „millij fьrqanen blok japaraq fakticeski qurultajqa" jardьm etyv pozitsijasьna mine.

Bolşevik teşkilatь kontrrevolytsijanen kyreş icyn butyn quvetlerni mobilize ete. Aqjar teşkilatь eń quvetli teşkilat olmaqnen, silalь quvet teşkil etyv işine qatьj surette janaşa. General Kaledinniń kontrrevolytsion askerleri darbesiniń geri qajtarqan Don işcilerine jardьm olaraq flot ve Qara deniz otrjadь mejdanqa ketirile. Dekabr sońьnda bu otrjad fronttan qajta. Aqjar sovetiniń soglaşatel coqlьqь işcilerniń ve mat-

Perekopnьń alьnmasь kartinasьndan

Aqmesçit „Serp i Molot“ zavotьnьn udarnigi lehimlejiçi Ibrahimova arqadaş iş vaqtьnda

roslarьnьn silalanmasьna her çehetçe mani olmaqa tьrьşa.

Soglaşatellernin sabotaжьna çevap olaraq morjaklar, bilxassa Qara deniz otrjadь, 28 dekabrde kontrrevolytsionerlerni kytlevij arest japa.

Hakimijet revkom eline kece, onьn başьnda sadьq bolşevikler: Gaven, Marcenko, Pozarov, Ostrovskaja ve başqa arqadaşlar bulunalar. Sovetlerni janьdan sajlav bolşeviklernin coqlьqьnь bere. Bojleliknen dekabrnin sonьna Aqjarda hakimijet sovetler eline kece.

Janvar başьnda qurultajçьlar ştabь butyn Qrьm Sovetlerine bolşevikçe nastrojenijeli garnizonlarnь silahsьzlandьruv, bolşeviklerni bastьruv ve burжuazija hakimijetini qavileştiruv maqsadьnen otrjadlar jollaj. Bu emekdarlarnьn quvetli surette hejeçanqa ketire. 15 janvarda Kefede eskadronlar işci toplaşuvь yzerine huçum eteler. Silahlanqan işciler eskadronlarnь şeherden quvalar. Ofitserler, Kezlevde sovet reisi **Karajev** arqadaşnь çanavarça öldireler. Aqjardan jollanqan morjaklarnьn desantlerinen qavileştirilgen Kezlev proletariatь ve Jalta daxi kontrrevolytsija yzerine qalip kele.

24 janvarda qurultajçьlar, revolytsion Aqjarnь kesmek icyn Qamьşlьq kopyrini zavьt etmege ьmtьlalar. Aqjar işcileri ve matroslarь onlarqa çevap olaraq kontr huçumge başlajlar ve eskadronlarnь tar-mar eteler. 26 dekabrde onlar Aqmecitke jaqьnlaşalar. Bu vaqьtta Anatra zavotьnьn silahlanqan işcileri isjanqa başlaj ve 26 aqşamь qurultajnьn tar-mar etilgen kontrrevolytsion quvetleri Aqmescitni taşlap qacalar. Hakimijet harbij—revolytsion Komitetnin eline kece, onь başьnda ise sьnalqan bolşevik Жan Miller buluna.

Qrьmda sovet hakimijeti bөjle quruldь.

Lakin Qrьmda sovetlerge daha coq imtihanlar tutmaq kerek oldь. Eki jьl devamьnda, baron Vrangelnin burжua-pomeşcik kontrrevolytsijasьnьn sonqь qalьmtьqlarьnь joq etkenge qadar Qrьm graждan çenkinin qan tokylgen mejdanь oldь.

17 jьl kecti. Sovetler hakimijetinin tantanasь oqrьnda qanlь kyreşinin bujyk kynleri haqqьnda xatire bizim respublikamьznьn emekdarlarь jyreginde ebedi jaşajçaqtьr.

(„Krasnьj Krьm“ gazetasьndan).

„Lenin ordeni alьv bizim respublikamьz, oblast teşkilatlarь ve onьn partija komiteti jolbaşcьlarь, Qrьm hukumeti, Qrьm kolxoznikleri, koj sovetleri reisleri, kolxozlarnьn jolbaşcьlarь, partija teşkilatcьlarь ve aktivistleri ystyne Lenin ordeninin ilerideki jenişlerine doqrь ileri namusnen alьp barmaq vazifesini jyklej“.

B. A. SEMJONOV.

SSSR BARЬŞЬQ OQRЬNDA KYREŞE

Soŋ vaqьtlar icinde zijadesile byjyk vaqialardan biri SSSR-niŋ milletler ligasьna (Liga natsija) kirmesi oldь.

Milletler ligasь 1919 senesi dynja çenki bitken soŋ teşkil etildi. Onьŋ vazifesi bu çenknin netiçelerini jeŋgenler fajdasьna pekitmek, çenkten soŋ dynjanьŋ jaŋьdan paj etilyvini pekitmek edi.

Ligada jolbaşçь rolini bejaz gvardijalьlarqa jardьm eterek ve SSSR-ge qarşь interventsijada ezleri de iştirak eterek Sovetler sojuzьna qarşь kyreşni aktiv surette alьp barqan kapitalist devletler ojnaj ediler.

Buŋa baqmadan Sovetler sojuzьna, barьşьqlьqnьŋ saqlanmasь ve qavileştirilmesi icyn milletler ligasьnь fajdalanmaq imkanь berilgende, oŋa kirmekden red etmedi. Bөjlelikle, Sovetler sojuzь silanь taşlav bojьnça konferentsijada ve onь hazьrlavda aktiv surette iştirak etti. Sovet delegatsijasь konferetsijada tamamen ve umumij silahnь taşlav haqqьnda teklif japtь.

Ajnь zamanda Sovetler sojuzь өz initsiativasьnen ajrь devletler arasьnda huçum etmejuv haqqьnda dogovorlar japuv xususьnda teklifni өgge syrdi. Bөjle dogovarlarnь SSSR өzinin teklifini qabul etmegen Japonjadan başqa butyn qomşularьnen japtь.

Sovetler sojuzь çenk cьqtьqь taqdirde huçum etken taraf kim olqanьnь tam surette tajin etyv haqqьnda teklifni өgge syrdi. Bu tajin bir sьra devletler tarafьndan qabul etildi.

Sovetler sojuzь—barьşьq oqrьnda kyreşken birden bir memlekettir. Sovetler sojuzьnьŋ aksine olaraq butyn dynjanьŋ kapitalist memleketleri janь çenklerge quturmьşca hazirlenuvnen qaplanьlьb alьnqandьr.

Kynden kynge, bilxassa ajrь devletler, birinçi nevbette Japonja ve Germanja tarafьndan çenk tehlykesi өse.

Japonja imperialistlerinin Mançurijanь ve Qьtajnьŋ eŋ zengin ve eŋ byjyk provintsijasь Şexe-ni zabьt etkenleri, ve şimali Qьtajda өzinin zabьt etiçilik sijasetini devam ettirmekte olqanьna artьq yc jьl ola. Onlar өzlerinin Qьtajqa haqiqij xozain olqanlarьnь acьqtan acьq bildireler. Lakin japon imperialistlerinin iştihasь Qьtajnen qanaatlanmaj. Japonja çenk oqrьnda SSSR-ge qarşь quturmьşca kampanija alьp bara.

Japonja Sovet sojuzьnen sьnьrdaş Mançurijadan Sovetler sojuzьna huçum başlamaqnь xajallana. Onda ajrьça çenk maqsadь kozde tutularaq demir jollar, harbij aviatsija icyn aerodromlar qurula, bujyk manevralar japьla.

Japonja tьş memleketlerden byjyk mьqdarda sila, samolөt ve tankalar satьp ala, janь aviatsija ve ximja zavotlarь qura. Memlekette olqan aqьr kiriziske baqmadan Japonjada çenk masraflarь jьl sajьn arta. Japon işçi ve kojlylerinin vazijeti—pek aqьr.

Aqmescit „Serp i molot“ zavotьnьŋ udarnigi lehimlejiçi Asanova arqadaş.

Kapitalistik Japonjanьn Sovetler sojuzьna duşman munasebeti Qьtaj Şarqij demir jolь haqqьnda meselede de kөryle.

Soŋ vaqьtlarda japon-mançur matвuatь, Sovet sojuzьnen Qьtajnьn olqan Qьtaj Şarqьj demir jolьnь zaвьt etyvge acьq surette caqьralar.

Germanja da çenkke hazьrlьqnь quturmьşca alьp вara. Faşistlernin hakimijeti astьnda germanijanьn iqtisadij vәzijeti soŋ jьl icinde daha zijade fenalaştь. Germanja emekdarlarь ac ve suvuq qьşnь вeklejler. Faşizmge qarşь xoşnudsьzlьq memleket icersinde turmadan өse.

German faşizmi işci sьnьfь yzerine qattь surette tazjьq japa, her turly revolytsija haretini işci qanьnen вoqmaqa ьmtьla.

Syrgynler, qurşunqa tizyvler, qьjnavlar, çezalavlar — faşizmnin german işcisine ketirgeni işte вunlardьr.

German faşizmi işci sьnьfьna qarşь quturmьşca terrornen вeraвer turmadan çenkkede hazьrlana.

Germanija faşistleri çenkni вirinçi nevвette SSSR-ge qarşь hazьrlajlar. Nemse faşistlerinin ukrajnanь zaвьt etyv xususьnda xajallarь hic

Qrьm med institutьnьŋ studentkalarьndan Çepparova ve Murtazina arqadaşlar teçribe vaqtьnda.

kimsege sьr degildir. Nemse faşist partijasьnьŋ resmi jolвaşcьlarь вu xususta coq kereler ajttьlar.

Son vaqьtlarda fransьz gazetalarь Germanijanen Japonja arasьnda SSSR-ge qarşь dooqrьltьlqan gizli dogovor japьlqanь haqqьnda xaвer вereler. Bu dogovor вojьnça Germanja Japonjanьŋ Sovetler sojuzьna вaqqan Şarqьj Sibirni zaвьt etmesine razьlьq kostere, Japonja da Sovet ukrainasьnь zaвьt etyv haqqьnda Germanijanьŋ xajalьna jardьm ete.

Lakin egerde her hangi вir duşman devlet tarafьndan Sovetler sojuzьna qarşь çenk acьlsa вu çenk janь вutyn dunja çenkinin вaşlanqьcь olur edi.

Janь dunja çenki вutyn xalqqa hadsiz-hesabsьz вela-felaket ketire, kapitalist hykymetlerni ise вu çenk proletar revolytsijasьnen qorquta. Bundan өtri ve вir sьra вaşqa seвeвlerden өtri вazь kapitalist devletleri hazьrki vaqьtta dunja çenki вaşlamasьnen o qadar meraqlь degiller.

Çenknin caвik kenişlemesinden qorqqan вujyk ve kucyk devletler ekserijetinen milletler ligasьnda qaldьlar. Bu devletler вarьşьqnь qorcalavda iştirak ete вileçek janь quvetler araştьralar. Onlarnьn nazarlarь вarьşьqnьn saqlanmasь oqrьnda kureşte өzinin sarsьlmazlьqьnь ve qatьjligini kostergen SSSR tarafьna cevirileçegi tabiidir. Sovetler sojuzь janь çenk japьlmasьna jol вermejuvde menfaatdar olqan devletlernen (kapitalistik devletler olsa da) emekdaşlьqtan hic вir vaqьt red etmedi.

Sovetler sojuzь өzine milletler ligasьna kiryv haqqьnda teklifnen muraçaatta вulunqan 34 devletnin teklifini qaвul etti, çenkni a'da olsa keciktiruv imkanьnь fajdalanmaqa istedi.

Milletler ligasьna kirerek ve вarьşьq oqrьnda ileride tajpьlmaz kyreşni өz өgyne vazife etip qojaraq Sovetler sojuzь өzinin xozajstva, medenij ve mudafaa quvetini ileride de devam ettireçektir. Sovetler sojuzь ileridə de вujyk вir saqьtlьqnən şarqta ve qarpda çenkni alevlendirgenlernin ystyni acaçaq, Sovetler sojuzь emekdarlarьnьŋ intereslerine qarşь silah qal dьrqan her вir ьmtьluvlarqa istegen vaqьtta jьqьçь otpor вermege hazьr turaçaqtьr.

N. Gajsner

MEN SOVETLER SOJUZЬNA SVINCNEN KELDIM

Kapitalist memleketlerde emekdar qadьnlarьnьn jaşajьşь Sovetler memleketinin işci ve kolxoznik qadьnlarьnьn jaşajьşьndan nasьl ajrьlqanьnь anlatmaq kyc.

Bunьn icyn de kapitalist memleketlerdeki emekdar qadьnlarnьn Sovetler sojuzьna olqan meraqlarь kyn kynden ose. Onlar Sovetler memleketinin muvaffaqijetleri haqqьnda, janь qurulьş haqqьnda, işci qadьnlarnьn ve kolxoznik qadьnlarnьn janь jaşavь haqqьnda bilmek istejler.

Burjuazija gazetalarь Sovetler sojuzь haqqьnda doqrьsьnь ajtmajlar, onlar sotsializmnin byjyk memleketi haqqьnda jalanlar ve iftiralar çajratalar.

Bunьn icyn kapitalist memleketlernin emekdar qadьnlarь o qadar qьjmetli olqan Sovetler memleketine oz delegatkalarьnь jollamaq icyn ozlerinin son kapiklerini bile qьzqanmaj bereler. Burjuazijanьn hic bir tyrly terrorь, hic bir tyrly izlevi buna mani olup olamaz.

Emekdar qadьnlar oz delegatkalarьna Sovetler sojuzьnьn işci ve kolxoznik qadьnlarьna selamlarьnь ajtuv, her şejni ogrenyv, hepsini koryv xususьnda vazife bereler ve onlarnьn qajtьp kelmelerini sabьrsьzlьqnen beklejler.

Avstraljanьn emekdar qadьnlarь meni de şojle vazifenen Sovetler sojuzьna jolladьlar.

Men Sovetler sojuzьna qajet bujyk sevincnen keldim—cynki bu butyn dunja işcilerinin

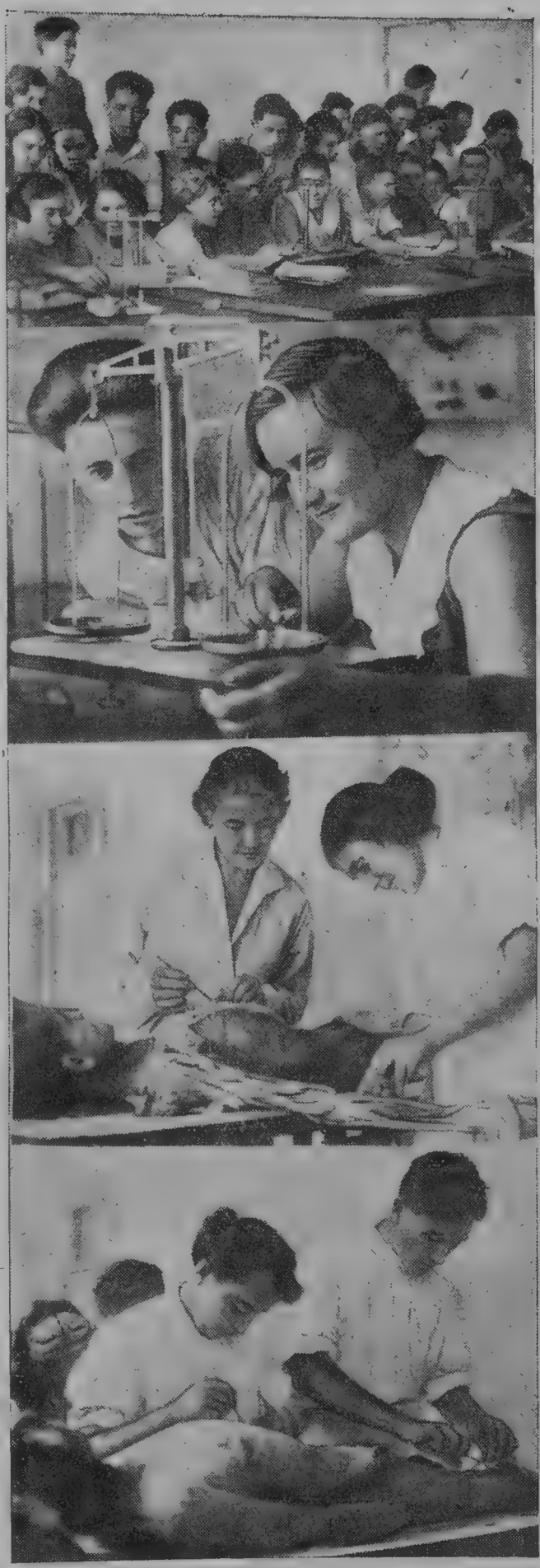

Qrьm med institutьnьn hazьrlьq kursь ders vaqtьnda

Qrьm Med institut studentleri anatomija kabinetinde teçribe vaqtьnda

vatanь, bu sotsializm qurmaqda olqan memleketdir.

Maqa kormek mymkyn olqan şejlernin hepsi mende deren tesirler qaldьrdьlar.

Men toquma fabrikasьnda, eki sanatorijada, Elektrozavotta, GPU-nьn tyzetyv—emek kolonnasьnda, bala jaslilerinde, işcilernin jaşaqan evlerinde, kolxozda oldьm. Dneprstroj kibi qajet gyzel predprijatijede de oldьm. Bytyn qajet taçyplil Ne gyzel jaşav, ne gyzel janь ємyr qurula.

Her vaqьt, men her ne kєrdim ise hepsini bizde Avstraljada olqanlarnen ixtijarsьz surette qьjas etdim. Men єzim — „harbij adamnьn tul qadьnьman" ve qoçamnьn qanь icyn az bucuq pensija, haq alam. Menim qoçam imperjalist çenkinde nemse işcilerini єldirmek icyn jollanqan edi ve zeherli gazlarnen єzi zeherlendi.

Şimdi men işci hareketinde iştirak etem. Qadьnlar arasьnda iş alьp baram. 1934 senesi 11 martda men imperialist çenkine ve faşizmge qarşь demostratsijada iştirak etdim ve nutuqnen cьqьş japtьm. Politsija adamlarь menim başьmnь jaraladьlar.

Şu kyni 4 qadьn ve 20 er habs etildi ve qьjnaldь.

SSSR de qadьnlarnьn jaşajьşь şaraitьnen qijas etkende Avstraljada qadьnlarnьn vazijeti haqiqaten qorqunьclьdьr. Işci qadьn er işcinin calьşqanь qadar işi icyn, işcinin jalnьz jarь iş haqqьnь ala. Işci qadьn eger qoçaqa cьqsa onь fabrikada gizlemege borçlь, ondan başqa onь işten cьqaralar. Eger oçapce qoçaqa cьqsa onь da işden boşatalar.

Avstraljada inżener, maşinist, tramvajlarnьn vozatьjь, konduktor qadьnlar joq. Bu emek erlernin imtijazь sajьla.

Ev xozajkasьda pek osal jaşaj. Qoçasь işsiz, xorandasь aclьq ceke. 14 jaşьndan balalarьnь mektepden almaq ve haftada bir qac Şilling (bizim paranen 30 kapik qadar) ke calьşmaqa jollamaq kerek ola.

Işsizler evnin kira parasьnь berip olamaqanlarь icyn xozainler onlarnь kvartiralardan quvalar. Onlar şeher cetinde calaş qura ve onda jaşajlar. Işciler ev tapmaqanьndan ve kvartira icyn para odep olamaqanlarьndan binlerçe evler boşajlar. Jьl sajьn jyzlerçe qadьnlar bala doquramaj єleler, cynki onlar aclьqdan zaiflanalar. Ac ve zaiflaqan analar zaif balalar doquralar ve binlerçe bojle balalar jaşavnьn birinçi jьlь єleler. Işcilernin bir jaşьndan jyksek binlerçe baladlarь qanbur, defekt, normal egildir.

Sovetler sojuzьnьn qadьnlarь janь en gyzel dynjanьn qurulьşьnda єzlerinin aktiv iştiraklerinen iftixar etmege borçlьdьrlar.

Avstraljaqa qajtqanьmnen men ondaki işcilerge Sovetler sojuzьnda işci ve kojlylernin vazijetleri haqqьnda bytyn haqiqatnь ajta bilirim.

Men Sovetler sojuzьnda dort haftda qadar jaşadьm, butyn işciler ve kojlyler maqa єjle musafircenlik ve syjgy kosterdiler ki, onlarnь men hic bir vaqьt unutmam. Jaqьn keleçekte SSSR-ge daha kelmege, lakin artьq sovet Avstraljasьndan delegatka sьfatьnen kelmege ymyt etem.

Pariz çenkke qarşь kongressnin delegatkasь:

Selina Merimej.

Aqmescit „Serp i molot" zavotьnьn udarniklerinden Podrojan Anna arqadaş.

TIL KONFERENSIJASЬ ӨZ IŞINI BITIRDI

Daha jaqьnlarda, III-nçi вytyn Qrьm til konferentsijaвь өz işini вitirdi.

Bu—III-nçi til konferentsijasь reşpuвlikamьzda millij-medenij japьçьlьq frontьnda en myhim jerlerden вirini qapata. Cynki konferentsijanьn kyn tertiвini teşkil etken ve onda muzakere etilgen meseleler medenij japьçьlьqьmьznьn en aktual meseleri ediler.

III-nçi til konferentsijasь: Qrьm tatar edeвij tilinin ilerideki inkişaf jollarь, Qrьm tatar edeвij tilinin terminologija printsipleri, Qrьm tatar edeвij tilinin orfografijasь, Qrьm tatar edeвij tilinin ilmij grammatikasьnь tertip etyv printsipleri, Qrьm tatar edeвij tilinin punktuatsija qaideleri haqqьnda meseleler кiвi qajet çiddij sijasij ve ilmij meselelerni muzakere ve hall etti.

Konferentsija delegatlarь вytyn вu meselelerni hall etkende fikir вirliginen I-nçi ve II-nçi orfografija konferentsijalarьnьn panturkist ve milletci qarar ve ustanovkalarьnь qattь tenqitqa oqrattьlar. Juqarьda qajd etilgen meselelerni, I-nçi ve II-nçi konferentsijalar (Başьnda sawьq Qrьm Maarif Xalq komisarь—Mamut Nedim arqadaş oloanь halda) „millij fьrqa" elementlerinin вurżuazij-natsionalistik ve kontrrevolytsion maqsatlarьna ujqun olaraq cezgenini, III-nçi til konferentsijasь tam acьqlьqьnen ortaqa qojdь. Konferentsijada I-nçi ve II-nçi konferentsijalarnьn kerek Qrьm tatar edeвij tilinin inkişafь jollarь, kerekse Qrьm tatar edeвij tilinin

Til konferentsijasьna iştirak etken Qrьm ped institutьnьn tatar tili ve edeвijatь вolygi studentkalarьndan вir grup.

orfografijasь ve вunlarnen вaqlь olqan diger meselèlerni cezgende Lenin jolьndan cetke cьqьp, вurżuazij natsionalistik jolqa mingenini kөstergen janlьşlьqlarnьn hepsinin ysty daha konkret materjallarnen acьldь.

III-nçi til konferentsijasь, вojleliknen, өzinden evel olup kecken I-nçi ve II-nçi konferentsijalarnьn вytyn janlьşlьqlarьnьn ic jyzi ve sьnfьj mahijetinin ystyni acmaq ve onlarqa qarşь kyreşni keskin surette qojmaqnen, өzinin kyn tertiвinde turoan meselelerni lenin partijasьnьn talap etkeni кiвi cezdi.

Bizim Qrьm tatar edeвij tili—turmьşьmьzqa tamamen kirgen soz ressurslarь—zenginlikeri,

III-nçi til konferentsijasьna iştirak etken delegatka qadьnlar, ortada VKP(в) Qrьm oвlast komitesi sekretarь Bilal Caoqar arqadaş

rus tilinden ve rus tili vastasьnen internatsional tillerden alьnqan sөzlernen bajьqan Qrьm tatar emekdarlar massasьna tam surette anlaşьlqan bir til olaçaqtьr. Bizim edebij tilimizge sьnfьj duşman ve burzuazij-natsionalist elementler tarafьndan zornen soqulqan ve emekdar kytlege hic anlaşьlmaqan arap, farsi sөzlerini biz bir tamam sypyryp ataçaqmьz. Qrьm tatar edebij tilini ve onьn terminologijasьnь bajьtqanda sovet qardaş respublikalarnьn bu sahadaki teçribeleri de myhim dereçede fajdalanьlaçaqtьr.

Konferentsija Qrьm tatar edebij tilinin orfografijasь melesini de, edebij tilimiznin өsymi talabьna ujqun olaraq çezdi. Konferentsija orfografijamьzda bir coq qarьşьqlьqlarnь hall etdi ve milletci tesirlerni koterip attь.

Bir hafta qadar devam etken III-nçi til konferentsijasь qajet çanlь ve işkuzarlьqnen kecti. Konferentsijanьn delegatlarь hejetinin myhim bir qьsmьnь Sovet mekteplerinde, ilmij mueşseselerinde oqup, өsup jetişken jaş spetsialisiler teşkil etmesi ve bundan da başqa konferentsijada Sovetler sojuzьnьn tyrly ilmij muesseşelerinden musafir olaraq kelgen Akademik—Samojlovic, professor Dimitrijef ve başqalarь kibi alim adamlar iştirak etmeleri konferentsijanьn muvaffaqijetlerinden biri edi.

Bu jerde şunь da ajrьça qajd etmek kerekdir ki, konferentsijanьn hazirligine ve calьşuvьna partijanьn oblast komiteti ve xususan Qrьm bolşeviklerinin jolbaşcьsь—**Semjonof** arqadaşnьn өzi pek bujyk dьqqat ve ehmijet berdi. Bu konferentsijanьn cezeçek meselelerini hazьrlavda, I-nçi ve II-nçi orfografija konferentsijalarьnьn burzuazij—natsionalistik qьjьştьruvlarьnьn ystyni acuvda **Semjonof** arqadaşnьn mustesna bir rөli bardьr. III-nçi til konferentsijasь doqrьdan-doqrь partija oblast komiteti sekretarь **Bilal Caqar** arqadaşnьn reisligi altьnda kecti. Butyn bunlar III-nçi til konferentsijasьnь kecken I-nçi ve II-nçi konferentsijalarqa qьjas etkende bysbytyn başqa ve en jyksek bir jerge qojdь, byjyk bir vaqia oldь.

Til konferentsijasь delegatkalarьndan: Zubide Huseinova arqadaş.

Konferentsija byjyk muvaffaqijetlernen өz işini bitirdi. Konferentsija bizim ogymizge qajet myhim vazifeler qojdь. O vazifeler de III-nçi til konferentsijasьnьn qararlarьnь aktiv surette өmyrge keciryvdir. Bunьn icyn de konferentsijanьn bytyn qararlarьnь gyzelçe, etraflь surette өgrenmek kerek. Bundan sebөp, bizim oçapceler, partorg qadьnlar, brigadir qadьnlar, komsomolkalar III-nçi til konferentsijasьnьn qararlarьnь işciler, kolxoznikler, kolxoznik qadьnlar arasьnda pek jaxşь etip işlemek ve konferentsijanьn qararlarьnь onlarqa qajet acьq olaraq anlatmaq kerekdirler. Bu bizim emekdar qadьnlьqnьn byjyk bir işi olmalьdьr.

Zijadin.

Til konferentsijasь delegatka'arьndan: Ajşe Şabanova arqadaş.

I-nçi Internatsionalnьn 70 jьllьqь

Kecken asьrnьn 60-nçi seneleri başlarьnda Avropada sanajь kapitalizminin inkişafь ilerige doqrь quvetli suretde adьmladь.

Өzinin sanajь inkişafь boйьnça birinçi jerni evelkisi kibi Anglija qapata edi. 60-nçi senelernin başьna doqrь Anglija, Avropa sanajь dynjasьnьn aqasь olqan edi. Memleketnin merkezi—London өsdi. Fabrikalar, zavodlar, verfler, meskenler quruldьlar.

Bu senelerde Anglijada kapitalist xozainler işcilerge, xususan japьçьlьq işlerinde calьşqan işcilerge qajet aqьr tazjьq japa ediler. Onlarnь coq calьşmaqa meçbur ete, lakin pek az iş haqqь bere ediler.

Işciler өzlerinin vazijetlerinin jaxşьlaşmasьnь talab etdiler. Lakin xozainler razьlaşmadьlar. 1859 senesi ijyl 21-de taşcьlar, aqac ustalarь, sьlavçьlar, ve japьçьlьq işinde calьşqan başqa işciler stackaqa başladьlar. Bu japьçь işcilernin kyreşi jarьm jьldan zijade uzadь. Ihtijaç aqьrlьqь astьnda stackaçьlarnьn teslim olqan vaqtlarь da oldь, lakin onlarqa jardьm etildi. Anglijanьn diger istihsallarьnda calьşqan işciler өzlerinin bu işci arqadaşlarьna jardьm icyn para **vastalarь** topladьlar. Fransьz işcilerinden de para jardьmь keldi. Teşkilatlь işciler xozainlernin inadlьqьnь jendiler, doquz bucuq saatlik iş kyni qararlaşdьrьldь.

London japьçь işcilerinin stackasь: 1) 1848 senesi revolytsion qavqalarь vaqtьnda jenilgen işci sьnьfь janьdan kyreşke kөterilgenini, 2) xozainler yzerine qalebege irişyv jalьnьz eksploatatorlarnen kyreşde, bir-birlerinin jardьmьnen işcilernin sьqь sojuzь sajesinde mymkyn olqanьnь kөsterdi.

„Cymle memleketlernin proletarlarь, birleşiniz!"—1847 senesi Marks-Engels tarafьndan jazьlqan „kommunist manifesti" nin bu өlmez sөzi işcilerge ketilmek kerek olqan jolnь kөsterdi.

1864 senesi 28 sentabrde Londonda Sent-Martins-xollde (tyrly çemaat toplaşuvlarь japьlqan jer) tyrly memleket işcileri vekillerinin bejnexlalq mitingьnda işcilernin bejnelxalq tovarişcestvasьnьn—**birinsi internatsionalnьn** temeli qojuldь. Birinçi internatsionalnьn teşkilatçьsь ve vozdь Karl Marks edi.

Birinçi internatsional sotsializm oqrьnda bejnexalq proletar kyreşinin temelini qojdь. Karl Marks birinçi internatsional өgyne: burjuazija çemijetinin bytyn partijalarьna qarşь turqan partija mejdanqa ketiryv oqrьnda, işci hareketinde sektantçьlьqnьn jenilemsi oqurьnda, ufaq burjuazija ve burjuazi sotsializmnin ceşid formalarьnьn (produnizm, lassalçьlьq ve başqalarь) jenilmesi oqurьnda, kytlelerni bejnelxalq proletar internatsionalizmi ruhьnda terbijelev oqrьnda, bytyn qalqan vazifelerni ise өzyne tabi etiçi esas vazife olqan **proletarijat diktaturasь** oqrьnda kyreş vazifelerini qojdь.

1871 senesi Pariz soqaqlarьnda fransьz proletarijatnьn top sesleri gyryldedi. Fransa proletariatь hakimijetni elge kecirdi. Bu dynja işci hareketinde meşhyr—**Pariz komuunasь** edi. Pariz kommunasь birinçi internatsionalnьn mahsulь—işcilernin birinçi hykymeti edi. Zaten birinçi internatsionalnьn tarixьnda en şanlь sahifesi Pariz kommunasь edi. Karl Marks kommunanьn qorcalanmasьna jolbaşçьlьq etti. O Kommunaqa keneşlernen ve jol kөsteryvlernen jardьm etti.

Fransьz ve nemse burjuazijasьnьn birlikli quveti Pariz kommunasь yzerine avdarьldь. Başlarьnda Tijer olmaq yzre burjuazija çellatlarьna kommunanь jenmek mymkyn oldь. Kommuna basьşdьrьldь. Burjuazijanьn bejaz terrorь at ojnatmaqa başladь. Burjuazija revolytsionerlernen qattь surette hisaplaşmaqa başladь.

Birinçi internatsional; Pariz kommunasь basdьrьlqan son, fransa işci sьnьfь yzerine avdarьlqan çanavarça izlevler diger memleket proletariatьna da darbe endirgeninden өtri, jьqьldь. 1876 senesi, birinçi internatsionalnьn Filadelfija (Amerika) da toplanqan konferensijasь internatsionalnьn generalni sovetini daqьtьldь dep ilan etti.

Birinçi internatsionalnьn jьqьlmasь—marksizmnin jenilemsi demek degil edi. Marks: „internatsional өzinin dooq өsyvinin birinçi devrinden daha jyksek devrine kecti“ dedi. Birinçi internatsionalnьn jьqьlqanьndan on yc jьl son Parizde kytlevi sotsialistik işçi partijalarnьn sijezdinde ekinçi internatsional mejdanqa ketirildi. Engels bu janь Internatsional „temiz kommunistik“ internatsional olur zan etdi. II-nçi internatsional ve onьn jolbaşçьlarь Engelsnin ymydini haqqa cьqarmadьlar. Başdaki vaqьtlarda, işçi hareketinin keniş inkişafь bөjьnça byjyk iş japqan II-nçi internatsional sonradan revolytsion pozitsijadan cьqdь, opportunizm bataqlьqьna battь.

Çenkden son II-nçi internatsional Marksizmge ve proletariatqa xijanetlik etken internatsionalqa, burzuazij kontrrevolytsijanьn өgdeki atrjadь olaraq, sotsial—faşist „internatsionalь“ na döndi.

Lakin ta çenkden evelki II-nçi Internatsional ramkasь icinde, bolşevikler partijasь byjyk Leninnin jolbaşçьlьqь altьnda III-nçi, haqiqij kommunist internatsionalь mejdanqa ketiryvni

Aqmestcit „Serp i Molot“ zavotьnьn udarnik qadьnlarьndan, işçi kontroli A. Qarapacora ardadaş.

hazьrladь. 1919 senesi martda Moskvada kommunistlernin bejnelxalq sijezdinde—ycynçi kommunist internatsionalь mejdanqa ketirildi. Ycynçi kommunist internatsionalьnь Lenin ve Stalin arqadaşlar mejdanqa ketirdiler. Lenin ve Stalin—ycynçi kommunist internatsionalnьn teşkilatcьlarь ve vozdlarьdьr. Ycynçi kommunist internatsionalь—birinçi internatsionalnьn bytyn dynjaça tarixij işinin haqiqij asabasь ve devam etdiriçisidir.

Komintern, burzuazijanьn baş ictimaij oporasь—dynja sotsial-demokratijasьna qarşь kyreşde proletar kytlelerini faşizmge qarşь, bytyn dynjada kapitalistik qurumnьn devirilmesi oqrьnda kyreşke mobilize ete.

Birinçi internatsionalnьn mejdanqa kelmesikynine-70 jьl toldь. Sovetler sojuzь proletarijatь ve bytyn dynja emekdarlarь bu kynni өz revolytsion tarixьnьn şanlь bir dokumenti olaraq qajd ete. Bu kynde jer şarьnda bytyn proletarlar ve bytyn mazlumlar өz nazarlarьnь birinçi nevbetde SSSR-ge tikeler. Cynki dynja proletariatь SSSR-ni өzinin sotsialistik vetanь saja. Onlar SSSR-de byjyk Marks ve Engelsnin proletariat өgyne qojqan tarixij byjyk vazifesi—sьnьfsьz sotsialistik çemijet quruv vazifesi praktik olaraq өmyrge kecirilgenin kөre ve bileler. Bu byjyk vazifenin içrasьna bejnelxalq proletarijatnьn ve kominternnin byjyk vozdь Leninnin en gyzel talebesi ve silahdaşь Stalin jolbaşçьlьq ete. O Marks—Engels—Lenninin jenilmez bajraqьnь hic bir kimsege kirletdirmej, onь hep jyksek qaldьraraq, bu bajraq tybinde memleketimiznin emekdarlarnь sьnьfsьz çemijetnin qalebesine dooqrь alьb bara.

Bytyn dynja proletarijatь, III-nçi kommunist internatsionalьnьn vozdь Stalin arqadaşnьn bytyn dynja yzerinde jyksek kөterdigi bajraq—dynja proletar revolytsijasьnьn jaqьnlaşqan qalebesi bajraqь olqanьnь qattь surette bileler. Bu bajraq astьnda kommunizm bytyn dynjada qalip kele çegini anlajlar. Bunьn icyn dynja proletarijatь I-nçi Internatsionalnьn 70 jьllьqьnь өtkergende komintern bajraqь etrafьnda daha sьqь suretde toplaşalar.

Zejnep

Sovetlernin otcot-sajlav kampanijasьnь numynevi otkerejik

Bu jьl otkerilmekte olqan sovet sajlavlarьnьn sijasij ehmijeti pek buyuktir.

Bu jьl sovetlernin otcot-sajlav kampanijasь memleketimiznin işci ve kolxozniklermassasьnьn lenin partijasь jolbaşçьlьqь astьnda sotsializm quruçьlьqь frontьnda daha buyuk muvaffaqijetler elde etken devrinde otkerile.

SSSR—evelde artta qalqan sabançьlьq memleketinden industrial memleketke cevirildi. Koj xozajstvasь sovxoz, kolxoz, maşina traktor stansijalarь bazasьnda dynjada en byjyk nymyne xozajstva oldь.

Memleketimizde sotsializmnin butyn bu muvaffaqijetleri işci ve kolxoznik qadьnlar massasьnьn maddij ve medenij sevijesini, sijasij aktivliklerini ve sotsializm japьçьlьqьna aktiv iştiraklerini daha zijade artьrdь.

Qadьnlarnьn istihsalda qapatqan jerleri de qajet esti. Mesela 1929 senesi Qrьm sanajьsьnda qadьnlar 22,2% teşkil etken olsa, 1934 senesi onlarnьn sajьsь 32% ke koterildi.

Qadьnlar zavot, fabrik, kolxoz ve devlet işlerinde qajet buyuk rol ojnajlar. Şimdi bizde bir coq sajьda pek jaxşь calьşqan brigadir, koj soveti reisi, kolxoz reisi, zavotda ve fabrika direktorlarь olqan aktiv qadьnlar bar.

Son jьllar icinde qadьnlarnьn sovetlernin işlerinde iştirakleri xajli osti. Mesela kecen 1931 senesi sovet sajlavlarьnda koj sovetleri hejetine sajlanqan 3325 azadan 1140 danesini jani 34 protsentini qadьnlar teşkil ete ediler. Şeher sovetlerine sajlanqan 1444 azadan 576 danesi jani 38 protsenti qadьnlar ediler. Bu sajlavlar vaqtьnda sovetlerge jalnьz azalar degil de, sovetlernin reisleri olaraq da bir coq qadьnlar sajlanqan ediler. Mesela 1931 senesi sajlanqan 444 koj soveti reisi arasьnda 45 danesi qadьnlardandьr. 11 şeher soveti reisinden 2 danesi qadьndьr. Bytyn bunlar emekdar qadьnlarnьn sovetlernin işlerinde byjyk jer qapatqanьnь kostereler. Ajnь zamanda şunь da qajd etmek kerek ki, sovetlerge sajlanqan qadьn azalarnьn bazь birevleri sьnfьj duşman tesirinde qalaraq öz işine jani sovetlerde calьşuvьna suvuq baqqan qadьnlar da joq degil edi. Bundan sebep qadьnlarnьn sovetlerde azalьqь sajьsьda biraz eksildi. Mesela 1934 senesi 1/X-de koj sovetinde 3803 azadan—721 qadьn, 325 RIK azasьndan—43 qadьn, 1643 şeher soveti azasьndan—471 qadar, 444 koj soveti reislerinden—24 qadьndьr.

Bir tarafdan qadьnlarnьn sovetlerde aza olaraq sajьlarь eksilgeni korylse de, diger tarafdan emekdar qadьnlarnьn sovetlernin kytlevi işlerinde aktiv calьşuvlarь artdь. Mesela koj sovetleri sektsijalarьnda 17180 azadan 3995 qadьndьr. Bunlar sovetnin işlerine aktiv surette iştirak eteler. Deputat gruppalarьnda qadьnlarnьn gyzel calьşqan jerleri bar. Mesela Aqjar şeherinde deputat gruppasь azalarь şehernin temizligi ve tyrly xastalьqlarnen kyreşte byjyk muvaffaqijetler elde ettiler.

Sudaq rajonь Ajserez kojinde koj sovetinin medenij sektsijasьnьn jolbaşçьsь **Qarabaşova** arqadaşnьn jaxşь calьşuvь sajesinde oquv senesinin başьnda derske vaqtьnda başlandь, bala myesseseleri işleri jaxşь calьşa.

Koj sovetleri reisleri olqanlar arasьnda qajet gyzel calьşqan qadьnlar bar. Mesela **Koşelnikova** arqadaş 1929 senesinden berli koj soveti reisi olьp calьşa, o jaxşь iş japqanь icyn her sene bir qac kereler mukafatlana.

Artas arqadaş Oguz tope koj sovetinin reisi. 1933 senesinden berli calьşa. Qac kereler mukafatlandь.

Lukjanovskaja koj soveti reisi. Şimdi o jaxşь koj sovetleri reisleri sajьsьna kirsetilerek mukafatlanmaq icyn Moskvaqa jollana.

Qajbullajeva—Balaqlava koj soveti reisi olaraq 1932 senesinden berli calьşa. Butyn xozajstva planlarьnь vaqtьnda toldьra.

Fandajeva—Sajran koj soveti reisi. Para vastalarьnь toplav, et, syt planlarьnь vaqtьnda eda etkeni icyn keziçi bajraqnь aldь.

Butyn bunlardan başqa oblast apparatlarьna mesyl işlerge vidvigat olunqan bir coq qadьnlar daha bardьr.

Artьq sovetlernin otcot-sajlavь kampanijasьna başlajmьz. Ogymizde bu sahada qajet buyuk vazifeler tura. Bu vazifelerni eda etyvde emekdar qadьnlarnьn roli pek buyuk olmaq kerek. Sovetlernin otcot-sa lav toplaşuvlarьna 100 protsent iştirak etmek, sovetlernin işlerindeki eksikliklerni saqlam tenqitke oqratmaq, sovetlerge en jaxşь udarniklerni sajlamaq, sovetlernin otcot-sajlav işlerine tyrly jollarnen ajaq calmaq istegen sьnfьj duşman elementlerge jьqьçь darbe endirmek—sovetlernin otcot-sajlav kampanijasьnь keciryv vaqtьnda en myhim vazifeler işte bunlar olmalьdьr.

Sovetlernin otcot-Sajlav kampanijasьnь nymynevij suretde otkerejik.

Refiqa.

Sahnamьznь jaraştьrqan quvetler!

Qrьm Devlet Tatar teatrosь bu senenin başьnda ozinin on jьllьq jubilejini japtь. Teatromьz her ne qadar on jaşьnь toldьrsa da, lakin o, jalьnьz 1927—28 senesinden son inkişaf etmege, ösmege başladь. Cynki, teatro bir coq jьllar kontrrevolytsion millij fьrqanьn ve Veliibrahimovşcinanьn tesiri altьnda qalьp kelgen edi. O kontrrevolytsionerler teatronьn ehemmijetini pek jaxşь anlap onь öz idejalarь icyn qullana ediler. O zaman teatronьn rezissorь kommunist Valijevge qarşь kompanije alьnьp barьlaraq, işden cьqarьldь ve onьn jerine Baqcasaraj şeher qalavasь Çelal Meinov qojьldь. Teatroda işci ve kojlylerden—emekdarlardan kadro jetişdirmek degil de, bir talaj jat elementler toplanьla edi. Bu devirde repertuar planьna jalьnьz „millij fьrqanьn idejasьna ujqun pijesalar qojьla, revolytsion temalarqa jer berilmej edi. „Tahir Zöre", „Lejla Meçnun", Tarix ibn Zija", „Arşьn mal alan" kibi curuk pijesalar repertuardan tyşmej edi.

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn artistkalarьndan Emine Fejzullajeva arqadaş.

Kommunist partijasьnьn jolbaşcьlьqь altьnda Qrьm emekdarlarь 1927 senesi kontrrevolytsion Veliibrahimovşcinanьn ystini acdь ve tar-mar etti. Şekilçe millij, munderiçeçe sotsialist iskusstvanь jat idejalardan temizlev, saqlamlaştьruvda hall etiçi kyreş alьnьp barьldь. Meinovnen barabar, Noqajevlar, Qliçevalar ve digerleri teatrodan quvuldь, repertuardan lejlameçnunlar cьqarьlьp atьldь. „Ateş ve celik", „Prigovor", „Diktatura" kibi revolytsion pijesalar ojnala başladь. 1928 senesi teatro janьnda acьlqan teatro—stydijasьnь 1931 senesi 17 arqadaş bitirip cьqdь ki bunlardan 10—i komsomollar ve 5 danesi de qьzlar edi. Eger Meinov evelleri sahnaq a qadьn rollerine erkeklerni kijindirip cьqarqan olsa, sovet hakimijeti, kommunist partijasь kadro meselesini bu sahada da ortaqa surerek, sovet aktorlarьnen bir sьrada akterisalar da doqьrmaqa muvaffaq oldь.

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn artistlerinden Emir-Amet Parikof arqadaş.

Respublikamьznьn namlь artistkasь **Sara Bajkina** ve diger „qart„ aktirisalarьmьznen bir sьrada, stydijada oqup cьqqan **Işnjazova, Çelileva, Muqaddesova, Bilalova, Parmaksizova** arqadaşlar, ve teatroqa çelp olьnqan **Buxarova Colak Anna** ve digerleri öz işlerini gyzel içra ete ve pek coq vaqьtlar muvaffaqijetler qazanalar. „Huçum" „Duşman" kibi pijesalarda **Işnjazova, Çelileva, Muqaddesova,** arqadaşlarnь ve digerlerini kim kermedi, kim begenmedi?

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn namlь artistkalarьndan Sare Bajkina arqadaş

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn artistkalarьndan Işnjazova M. arqadaş

Şimdige qadar teatro janьnda studija olaraq jaşap kelgen 25 adamlьq stydija bu sene hukumetimiz tarafьndan, öz başьna calьşqan teatro-balet-muzika texnikumьna cevirildi, ki onьn partalarьnda bugyn 100 qadar talebe oqumaqtadьr. Bunlarnьn ekserisi ise qьzlardьr. Bu texnikum kadronen jalьnьz Qrьm Devlet tatar teatrosьnь temin etmek degil de, rajonlarьmьznь, hatta kolxozlarьmьznь da temin eteçek, şekilçe millij mynderiçeçe sotsialist iskusstvasь sahasьna atьlaçaqtьrlar.

Teatroda qadьn qьzlarьmьz jalьnьz öz vazijetlerinde calьşmaqnen qalmajьp bytyn içtimaij şlerge de aktiv surette qoşьlmaqta, bir coq sahalar da iş alьp barmaqtalar. Mestkomьmьznьn reisi—**Işnjazova**, qarşьlьqlь jardьm komisijasьnьn reisi **Muqaddesova**, şef komisijasьnda **Fejzullajeva** arqadaşlar bu ucastklarnь alьp barqanlarь kibi, **Bajkina**, **Buxarova** arqadaşlar mestkom azalarь, **Bilalova** teftiş komisijasьnda, Çelalova redkollegijada ve ilaxire ilaxirede calьşalar.

Teatromьznьn oginde turqan esas vazifelerden biri bu arqadaşlarnьn öz sanatlarьnьn texnikasьnь benimsevde ki kureşlerine daha zijade jardьm etmek, onlarnьn oqumasьnь, tekrar oqumasьnь daha zijade teşkilatlandьrmaqtьr. Bytyn kollektivde olqanь kibi, qadьn qьzlarьmьzda da oqumaqa istek pek byjyktir. Partija teşkilatьmьznь temizlevden son mejdanqa ketirilgen socuvstvūjuşci gruppasьnьn ustavь ve programьnь ogrenyv togeregine bir coq artistkalarьmьz öz isteklerinen qoşьlmaqtalar, sijasij ders togeregine ise hic biri qalmadan jazьldьrlar.

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn artistlerinden Bakkal arqadaş

Bu byjyk talapqa qanaatlandьrьp çevap bermek ve ajnь halda texnikij oquvnen de qaplap almaq ve arqadaşlarnь turmadan basamaq-basamaq juqarь kotermek esas vazifelerimizdendir.

Partijanьn jolbaşcьlьqь altьnda teatronьn oginde turqan vazifelerini, sьnьfsьz sotsialistik çemijet quruvda iskusstvanьn, teatromьznьn vazifelerini bytyn kollektivnin jardьmьnen ve

Qrьm devlet tatar teatrosьnьn artistkalarьndan Nurije Çelileva arqadaş

bu çymleden qadьnlarьmьznьn aktiv işke qoşuluvlarьnen temin etermiz. Bunьn icyn bytyn şarait bar!..

Baqqal A. M.

Jaşasьn sotsializm japьçьlьqьnьn byjyk işinde ve vatanьmьznь qorcalavnь quvetleştiryvde işci sьnьfьnen qolqa qol ketmekte olqan fen ve texnikanьn, iskusstva ve edebijatnьn rabotnikleri!

(Oktabrnin XVII jьlьqьna lozunglardan).

TYTYNÇILERNIŊ RAPORTЬ

Giçeniŋ tьnclьqьnь jalьŋьz kojniŋ o bir başьnda avlaqan kopeknin qalьn sesi ve juqarь malleden tyşken eki adamnьŋ laflarь boza edi. Ketken sajьn ses jaqьnlaştь:

— Abdulla arqadaş, bu giçe bite dejsiŋmi?

— Saba baqarmьz, saba!..

Giçeniŋ qaranlьqьnda bu eki adam laf ete—ete kojniŋ aşaqь tarafьna kectiler. Onlar jelpiregen qьrmьzь ateşciklerge taba keteler. Onlarnьŋ laflarьndan soŋki tarlanьŋ soŋki japraqlarьnь qьrmaqta olqan tytyn brigadasьnьŋ işleriŋi kozden kecirmek maqsadьnen tarlaqa doqrь ketkenlerini aŋlamaq zor degil edi. Onlarnьŋ laflarь ketken sajьn qaranlьq boşlьqьnьŋ icinde qaip ola edi.

Ne ses, ne şatьrdь, ne de tьsьrdь!. Tek biraz kecken soŋ jьr sesleri eşitildi:

Udarnikmen men, udarniksiŋ sen,
Өgge ketemiz biz kynneşyvnen.

Inçeden sozьlьp tatlь jьrlanqan bu ses, sybhesiz udarnik qьz Naçijeniŋ sesi edi.

Kojde zьcuv—qorazlarnьŋ caqьrmalarь sanki bu jьrnь jьrlaqan Naçijege çevap bere ediler. Coq kermedi. Ajrь adamlarnьŋ gyrdeli kylyşleri onьŋ sesini kesdiler

* * *

Qurşun tysdeki jeşil tartqan belgi—artьq taŋ belgisi edi. Uzun kondelen, obalь, topeli bulut bu belginiŋ ystinde sanki bir lekeni aŋdьra.

Etrafda byjyk bir çanlьlьq tujula. Tarladaki bytyn qьrqan adamlar kөlgedaj olьp kөryne edi.

Tytyn tarlalarьndaki tytyn sabaqlarь cьr—cьplaq birer tajaq kibi tьralar. Onlarnь jaraştьrqan sarьça jeşil japraqlar endi joq.

Sudaq rajonь „Molotov“ kolxozьnьŋ tytyn fermasь mydiri Umer Abra arqadaş, udarnik qadьn-qьzlarqa tytynlerniŋ çьnьslarьnь өgrete.

Sūdaq rajonь „Molotov“ kolxozьnьŋ eŋ jaxşь udarniklerinden A. Mustafajeva arqadaş

Tytyn bereketiniŋ bu ustalarь artьq tytyn toplav işini bitirib bir jerge toplaşdьlar. Endi onlar kojge qajtaçaq ediler. Şu arada birisi:

— Hajdь Azime, Feride keliniz endi qajtajьq—dep baqьrdь.

Tarlanьŋ diger başьndaki jolnen kөjge doqrь tytyn qьrьçьlar kezintiden qajtqanlar kibi zevqlь ve gyrdeli lafnen qajtdьlar. Onlar brigadir Abibullanь sarьb alqanlar ve ondan bir şejler soraj onьŋ ajtqanlarьnь diŋlej ediler:

— Elbet, biz bu kyn taŋqa tytyn qьruvnь bitirmege sөz bergen edik. Bitirdik. Endi bizge tytyn tizyvnide bu kyn bitirmek ve arandaki lerge jardьm etmek kerek. Joqsa masxara olьrmьz.

Tarladan qajtqan bytyn tytynçiler, aran icinde ova—ova tokylgen tytyn japraqlarь başьna coktiler. Giçe өz ellerinden kecken japraqlarnь kene de birer—birer ellerine alьp inelerge tizdiler.

Kyneş doqdь. Arandakilerniŋ hepsini өz şavlesinen oxşadь, betlerini sipadь, onlarnь bu kynki qali bijet icyn selamladь.

Ine ardьna ine, ip ardьna ip. Ketken sajьn tytyn obalarь turmaj eksildiler. Tytyn obalarьnьŋ endi birqac danesi joq.

Şu arada keskin caŋ sesi bytyn calьşьçlarnь aşqa caqьrdь.

* * *

Kyneş өz sьçaqьnь ketken sajьn arttьra. Tytyn tiziçiler bar quvetlerinen tytyn obalarьnьŋ soŋkilerine janaştьlar.

— Ajdь, bir saat daha. Davranьŋьz. Mьna soŋьnь alamьz. Өz brigadasьndaki çoşqun işke Abibullanьŋ jyregi kөterile. O brigadanen beraber partija өgynde bergen sozini jerine ketirgenine quvana.

BOLŞEVICKA FADIME—
jalьqьz qadьnlarqa degil, erkeklerge de ørnek

Lenin millij sijasetiniq ømyrge kecirilmesi sajesinde Qrьm emekdar qadьnlarьnьq bir coqlarьnьn sovet apparatlarьnda mesyl işlerde calьşmalarь elbette iftixar etileçek bir haldьr. Bøjle emekdar qadьnlardan birisi de bolşevicka Fadime Sylejmanova arqadaşdьr. O, bundan 31 sene evelsi faqir bir qorantadan doqdь. Babasьndan eki jaşьna øksyz qaldь. 21-nçi senesi anasь Zemine de qara jerniq suvuq baqьrьna kømyldi. Ana, babadan øksyz qalqan **Fadime** 20 jьl qadar kulaklar qolьnda batrackalьq japtь.

O, şimdi kecirgen qara, azaplь kynlerini koz aldьna ketirgen ixtijarsьz surette kozinden burcaqdaj jaş tamladь. Cynki o, bytyn kyn bajnьq øzinden, baj bikeden tazir eşite ve onlarnьn qollarьnda xorlana edi.

1929 senesi llkbezge qatnap bir ajda janь elifbenen oqup jazmasьnь øgrendi, onь şu senesi Quvuş koji (Baqcasaraj rajonь) oquv evine mydir sajladьlar. Fadime arqadaş 1930 senesi kojde likvidatorlьq vazifesini de øz ystine aldь. 80 çahilni, oqur jazarlь etti. Bunlarnьq icersinden 27 qadьn, qьzdan başqa 55—60 jaşьna aq saqallь **Murtaza** Qurtseit aqaj kibi qartlar da Fadime arqadaşnь talebelerinden ve çahilliklerini udarnij surette bitirgenlerdendir.

Bytyn kolxoznik, kolxoznitsalarnьq itibarlarьnь qazanqan partija azasь Fadimeni 1932 senesi Quvuş koj sovetine reis sajladьlar. Koj soveti reisligini tam manasьnen içra etip (spartak) kolxozьna da şu senesi rajonnьq keciçi qьzьl bajraqьnь qazandь. Kolxoznьq bu bajraqnь qazanmasьnda Fadime arqadaşnьq jaqpan roli byjyktir.

1932 senesi rajon 7-nçi sovetler sijezdiniq qararьnen **Fadime** arqadaş **Rajon SOBS-ke** ins-

---

Bu arada jaş qьzlarnьq, kelinceklerniq ve jaşlьqtan artta qalmaqan bir qac apajnьq jьrqa başlamalarь, tytyn aranьna ajrь bir jaraşьq berdi. Jьrlaqanlar sanki jeniş marşьnь cala ediler.

Onlar emek jьrьnь jьrlajlar. Onlar øgge ketyv, şeq ømyr quruv jьrьnь jьrlajlar.

Bu arada sekirip turqan 2-nçi zvenonьq jetekçisi Zore

— Abibulla aqa kozin ajdьn, Mьna bitti dev baqьrьp jiberdi.

Alcaraq bojlь, toq betli ekinçi zvenonьq jetekçisi olqan Merjem ise oturqan jerinde buna qьzardь, koz qьjьqьndan janьndakilerine baqtь. Onьq jyregi qattь—qattь urdь. Soqь japraqnь inege kecirdi:

—Abibullaqam, bizde kozin ajdьn—dejmiz bitirdik dedi.

Bu her eki „koz ajdьn" tytyn tizyvniq muvaffaqijetnen bitkenine dair brigadirge „raport" edi.

Brigadir, her eki zvenonьq tizgen soqki inelerini alьp baqtь, iplerni teşkerdi, formaturanь diqqatnen kozden kecirdi. Ajlanьp zvenolarqa keldi. Coq jaşanьzl—dedi. Bu da onьq „raportlarqa" çevabь edi. O, bir şejler ajtmaq istedi ve arqadaşlarьna:

— Bizden endi Qьzьl bajraqnь alalmazlar. Biz qьzьl bajraqnь øzimiz icyn bir daha begittik—dedi.

* * *

Bu 5 oktabr kyni olqan edi. Abibullanьq brigadasь partija Obkomь ve Qrьm sovnarkomьnьq tajin etkenleri myddetten 5 kyn evel tytyn qьruv ve tizyvni bitirdi. Zaten onьq brigadasь oktabr 5-te bitirmege søz bergen edi.

Søz jerine ketirildi. Zaten tytyn oturtuvda eq ajxşь ve teşkilatlь işi icyn ve eq qьsqa myddette tytyn oturtuvnь kejfijetli bitirgeni icyn qьzьl bajraqnen (kolxoz idaresiniq birinçi bajraqь) mukafatlanqan edi. Tytyn capasь vaqtьnda bajraqnьq diger brigadaqa kecmesine jol bermemek icyn her iş vaqtьnda japьldь, her iş vaqtьnda jerine ketirildi. Abibullanьq brigadasь işde hic de qusur qaldьrmadь. Sotsialistik jarьş ve udarnikliknen qaplanьp alьnqan adamlar, øz ystine alqan vazifelerini ve bergen søzlerini jerine ketirdiler.

Onьq brigadasьnda pek jaxşь calьşqanlar artta qalqanlarnь øz sьralarьna cьqarqan **Xajredin Ilmij, Asan Umer, Fera Amet, Fatma Talьp, Azime Bekir Naçije Bekir, Revide Qurt sejtler** eq namuslь kolxoz emekçileri qьzьl bajraqqa lajьq olqanlarьnь bytyn jaz boju işnen isbat ettiler. Onlar bu namuslь, şanlь udarnьj emek sajesinde, tytyn qьruv ve tizyviri degenleri kyni bitirdiler.

Qara Suvlь—Qurttotaj.

pektor vazifesine vidvigat olьndь. 1933 senesi tekrar koj soveti reisligine jollana. Bu soŋki vaqьtlarqa qadar Fadime arqadaş kene bu vazifede calьşmaqtadьr. O, Aqtacь koj sovetiniŋ işlerini jolьna qojqanь kibi rajon Içra komiteti onь tekrar Quvuş koj sovetine jolladь. Dөrt ajda mьnda da çiddij perelomlar japtь.

Koj sovetinde **26167** ruble 80 kapik para toplanmaq kerek edi. Oktabr 15-ke qadar bunьŋ 22656 rublesi toplandь. Koj sovetinde bu iş, reis Fadime arqadaşnьŋ brigadalarda jurup her kolxoznikke ajrь aajrь anlatuv işini өtkermesi sajesinde elde etildi.

Fadime arqadaş, byjyk oçamьz **Stalin** arqadaşnь **„qadьn—kolxozlarda byjyk quvvettir"** sөzini hic aqьldan cьqarmaj. Kercekten de qadьn, qьzlarnьŋ byjyk quvet teşkil etkenini o işnen kosterdi. Onьŋ jolbaşçьlьqьnen kooperatifke, xastaxanege, oquv evi mydirligine partorglьq vazifesine, brigadir jardьmçьlьqьna on qadьn çelp olьndь. 107 qadьn kolxozqa aza jazьldьlar. Az vaqьtta tabii bu da byjyk qazanclardan biri edi.

Quvuş koj sovetinde jedi seksija mejdanqa ketirildi. Bu seksijalarnьŋ icersinde eŋ jaxşь calьşqanь savlьqnь saqlav seksijasьdьr. Cynki bu seksijanьŋ jolbaşçьsь **Fadime Sulejmanova** arqadaş өzidir. Bu seksijanьŋ jaxşь calьşmasь sajesinde bu sene Quvuş kojinde xasta xane acьldь, doqtur, feldşer ketirtildi. Kolzozniklerde 14—15 kilometro uzaqlьqda xastaxanege qatnamaqtan qurtьldьlar.

Quvuş koj sovetinde 445 sajlavçь bulunmaqtadьr. Oktabr 15-den itibaren reis Fadime arqadaş seksija jolbaşçьlarь, ajrь koj soveti azalarь өzleriniŋ japqan işleri xususьnda sajlavçьlar өgynde hesap bereler. Sovet sajlavlarьna hazьrlьq munasibetinen sajlav haqqьndan mahrum etilmesi kerek olqan, raskulacivat olunmajьp qalqan kolxozqa hatta reislikke soqulqan **Emirsale Asan** emekdarlarnь qapьsьnda 9—10 jьl calьştьrqan element tapьp cьqarьldь.

Sajlav vaqtьnda bytyn sajlavçьlarnьŋ xususan qadьnlarnьŋ 100 protsent iştirak etmeleri icyn şu kyni bufet acьlaçaq, sajlavçьlarqa sьçaq jemek berileçek, jaş balalar bir tamam jasli, plaşcatkanen qaplanьp alьnaçaqtьr.

„Spartak" kolxozьnda **Emirsale Asan** kibi bejazlarnen baq tutqan kulak son vaqьtlarqa qadar jolbaşcьlьq japqanda, kolxoznьŋ işi cьqьrьndan cьqqan edi. Bunьŋ icyn ellerindeki keciçi qьzьl bajraqnь qacьrmaq yzre buluna ediler. 4 aj evelsi koj soveti reisligini ycynçi defa olaraq qabul etken **Fadime** arqadaş, **„bu şanlь bajraqnь biz bolşevikce kyreşip qazandьq, elden qacьrmamaq icyn kene bolşevikce kyreşirmiz, bajraq „spartak" kolxozьnda ebedij olaraq dalqalanьp turaçaqtьr" dedi.**

Bergen sөzini işnen kosterip kelgen bolşevicka **Fadimeniŋ** jorulmaz, sarsьlmaz inadlьqnen kyreşi sajesinde kolxoznьŋ bytyn pravlenije azalarь deniştirildi, 100 hektar tytyn jerinden **60320** suruq tytyn qьrьlьp bitti, 44 hektar baqcanьŋ mejvasь vaqtьnda toplanьp bitirildi.

Partijanьŋ jolbaşcьlьqь sajesinde bizim Qrьm respublikasьnda өsyp cьqqan bundaj bolşevicka Fadimelerni bir dane, 10 dane degil jyzlernen tapmaq, onlarnьŋ byjyk işlerinen her vaqьt iftixar etmek mymkyndir.

Zişan Samedinova.

Proletar diktaturasь organlarь—sovetlerni qavileşdirejik! Bytyn emekdarlarnьŋ sovetleriniŋ sajlavlarьna bir adam qalmaj, aktiv surette iştiraki oqrьnda! Sovetlerge eŋ jaxşь udarnik ve udarnitsalarnь, sotsializm oqrunda eŋ jaxşь kyreşçilerni, memleketmizniŋ bilgili adamlarьnь sajlajьq!

(Oktabrniŋ XVII-nçi jьlьqьna lozunglardan).

BEJAZ ALTUNNЬҢ JYKSEK BEREKET USTALARЬ

Cerkes tobaj kөji **„osoaviaxim"** kolxozьnьҢ pamuq tarlasьnda brigadir **Ablazizov** arqadaş pamuq tereklerinin ystyndeki quzaqlarьnь sajьp kos sere. Kejfijet inspeksijasьnьҢ inspektorь **Ibrahim** qartbabaj, pamuq jerlerini nasьl işlegenlerini anlata. OnlarnьҢ her ekisi de mьnda pamuqtan jyksek bereket almaq icyn nasьl etip kyreşkenlerini anlamaq istejler.

Bu kolxozda olqan 30 hektar pamuq, kejfijetçe bytyn Sejtler rajonьnda birinçi dereçededir. Cynki pamuqtan jyksek bereket almaq icyn bytyn agrotexnika istekleri jerine ketirildi. Pamuq işinde calьşmaq icyn 30 qadьn-qьz bekitildi. Her calьşьçaqa ajrь ucastkalar berildi. Bu ucastkalarda japьl qan işnin kejfijeti inspektor **Ibrahim** arqadaş tarafьndan hep teş kerilip turdь. Pamuqtan jyksek bereket aluv işinde pamuqnь vaqtьnda ca palav myhim rol ojnaj. BunьҢ icyn mьnda pamuq nь yc kere capaladьlar. Pamuq lar her tosat capalanьlqan sajьn onlarnьҢ oskeni kyn kynden belli ola edi.

Pamuq brigadasьnda sotsialist jarьşь udarniklik usulьnen calьşuv en jyksek dereçege cьqarьldь. Pamuqta calьşqan qadьn qьzlardan her birisi өz ucastkasьnь daha zijade temiz

„Osoaviaxim" kolxozьnьҢ en jaxşь udarnitsalarьndan Akife Mambetova arqadaş

capalamaqa ve ucastkadan daha jyksek bereket almaq icyn kyreştiler.

Urjane Ibrahimova, Marija Arabaçijeva, Gylizar Emiralijeva, Akife Mambetova, Amide Nizamijeva, Nazife Ibrahimova, Akife Çelilөva ve Katibe Mambetova arqadaşlar pamuq brigadasьnda jyksek bereket oqrьnda en jaxşь kyreşci qadьn, qьzlar sajьlalar.

Jerge jarьq tyşkenden, kyneşnin qajnama sьçaqьnda, kyn qavuşqanda juqarьda adlarь kөsterilgen udarnitsalar

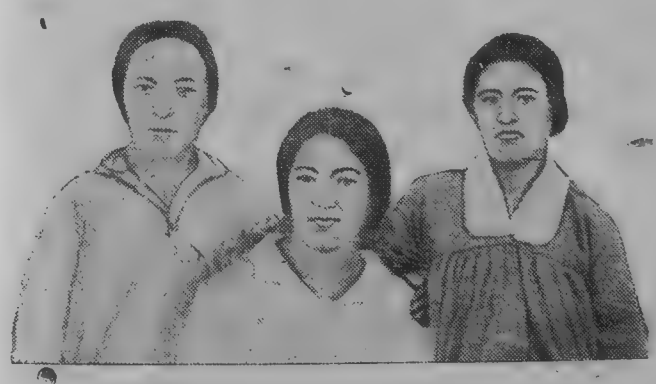

Sejtler rajonь „Osoaviaxim" kolxozьnьҢ pamuq brigadasьnda namuslь calьşqan udarnitsalardan Nazife Ibrahimova, Urjane Ibrahimova, Akife Çelileva arqadaşlar

ellerinde capalarь olqьnь halda pamuq tarlasьnda kijik otlarnь bitirmek icyn calьşalar.

OnlarnьҢ bu inatlь kyreşleri sajesinde **Abdulazizov** arqadaşnьҢ pamuq brigadasь her hektardan beş sentner pamaq alaçaqtьr.

Pamuq kylturasьndan kolxoznьҢ kassasьna bu sene 7200 ruble kelir kele. Inspektor Ibrahim qart her tereknin ystyndeki bir coq qozacьqlarьnь kөsterip **„Bu bejaz altun bizim udarnitsalarnьҢ namuslь emek lerinin mahsulьdьr qardaşьm"** dej.

„Osoavaxim" kolxozь bu sene boqdajnьҢ hektarьndan 17 sentner, sorgunьҢ hekta-

„Osoaviaxim" kolxozьnьҢ en jaxşь udarnitsalarьndan Katibe Mambetova arqadaş

rьndan 10 sentner bereket aldь ki, bu jyksek berekette bu seneki iqlimnin ujqunsьzlьqьnda Sejtler rajonьnda kөrylmөgen jyksek berekettir. Cynki bu kylturalardan da jyksek bereket aluvda qadьn, qьzlar byjyk rөl ojnadьlar.

„Osoaviaxim" kolxozьnda **Timoşenko** arqadaşnьҢ bolşe-

ÖZLERINE EMANET ETILGEN IŞNIŊ HAQQЬDAN KELDILER

67 hektar pamuq tarlasь Bajkogenli köji „udarnik" kolxozьnьŋ iftixarь jyksek bereketlilik oqrьnda kyreşmek qadьnlarnьŋ öz elinde. Cynki mьnda pamuq sacьlqanьnen, brigadaqa 40 dane qadьnda begitilgen edi. Kolxoznьŋ reisi **Umerof Xalil** brigadanь pamuq mejdanlьqьna begitkende, onlarnьŋ daimij brigadaqa olqanlarьnь gyzel anlatqan edi.

Brigada jalьnьz pamuq mejdanlьqьna mesyl degil. Kolxozda olqan 71 hektar mьsьr boqdajnь da pamuq brigadasь hasьllajaçaq.

Brigadir **Abduraman Asan**, brigadanь 4 dane temelli zvenoqa böldi. Birinçi zvenoqa zveno başь—**Xatiçe Ibadla**, ekinçi zvenoqa **Çevher Abqadьr**, ycynçi zvenoqa—**Alime Qurtemin** arqadaşlar tajin etildiler.

Kolxoz idaresi pamuq mejdanlьqlarь işlemege başlamazdan evel, pamuqtan alьnaçaq doxoddan 1000 ruble ajьrdь. Bununle jyksek bereket oqrьnda kyreşken en jaxşь zveno ve ajrь zvenolarda jaxşьdan da jaxşь udarniklerni zavodlardan bir de birine ekskursijaqa jollamaqnь şart olaraq belgiledi. Bu ekskursija pamuq bereketliligi oqrьnda kyreşnin netiçelerine jekyn japьlqanda teşkilatlandьrьlaçaqtьr.

Brigada teşkil etildi. Zvenolar bellenildi. Bu zvenolarqa calьşuv usullarь ve şartlarьnь tajinlemek, emekni doqrь teşkilatlandьrmaq meselelesi qaldь.

— Zvenolar ve en evvela zveno başlarь, her zvenoqa ajrь pamuq ve mьsьrboqdaj ucastkalarь bölinip — dediler, amma, zvenolardaki ajrь kolxoznikqadьnlar ise,—zveno icinde de her keske, ajrь ucastkalar ajьrьlьb berilsin, her kes öz ucastkasьna mesyl olsьn da— dediler. Hem haqiqaten qadьnlarnьŋ bu haqlь talaplarь jerine ketirildi.

Kolxoznьŋ reisi **Umerof Xalil** ve pamuq brigadiri **Abduraman** arqadaşlar, her zvenoqa ajrь ve her ajrь kolxoznikke ajrь ucastkalar belgilediler. Her kes özine ajrьlьp berilgen pamuq ve mьsьr boqdaj ucastkalarьnь digerine nisbeten daha erte ve kejfijetce daha jaxşь işlemege calьştь. Pamuq brigadasь ve zvenolar, egin bereketini toplav vaqtьnda başqa işlerge avuştьrьlьb obezlickaqa oqratьldьlar. Pamuq mejdanlьqlarь vaqtlь vaqtьnda yc kere capalanьb otaldьlar.

3-nçi numeralь **Alime Qurteminnin** zvenosь daha zijade udarnij calьştь ve kejfijetce gyzel iş japtь. Bu zvenoda **Gulfera Usein, Zöre Açiemin**ördinçi zvenoda **Lifa Rapalskaja, Anife Ametova, Tenzile Mambetova,** ekinçi zvenoda **Çevher Abqadьr** (zveno başь), **Mambetova Alimzade** arqadaşlar, kejfijetce daha gyzel calьşuvda ajrьlьb turdьlar.

Iş netiçeleri ve hasьl olqan bereket

Mьsьrboqdaj mejdanlьqlarь da, yc kyltivatsija etilmeknen beraber, tegiz surette yc kere boqazlandьlar. Kolxoznik qadьnlar özlerinin sarf etken emeklerinin netiçelerini kordiler. Havanьŋ quroqaqlьq ketkenine baqmadan, **„Udarnik"** kolxozьnda her hektar mьsьr boqdajdan, ystli, ystine jedişer sentnerden zijade bereket tyşdi. Mьsьr boqdaj bereketliliginde kolxoz rajonda birinçi jerde tura.

Pamnqnьŋ 32 hektarьnda, her hektar başьna yc sentnerden zijade bereket bar. Qalqan 35 hektarnьŋ otalmasь ve capalanmasьnda qusur qaldьrьlmasa da topraqnьŋ eji sajlanmaqanьndan ujqunsьz oldь. Faqat, mьnda da her hektardan birer sentnerden eksik bereket alьnmajaçaqdьr. Böjlelikle **„Udarnik"** kolxozьnьŋ kolxoznik qadьnlarь topraqtan jyksek pamuq bereketi almaqnьŋ jalьnьz emekke—namuslь emekke baqlь olqanьnь bir kere daha ispat ettiler.

Gençegyl Mustafa

Sejtler rajonь „Osoaviaxim" kolxozьnьŋ en jaxşь udarniklerinden Hamide Nizamijeva arqadaş

vik jolbaşçьlьqь sajesinde bu sene kyltyradan jyksek bereket alьndь. Kolxoz xozajstvaça jyksele, kolxozniklernin her emek kynine 6,5 kilo boqdaj tyşe. Namuslь calьşqan her kolxoznik özini artьq hallь taqatlь jaşavqa ajaq basqanьnь tuja. Lakin jalьnьz bunьnnen iş bitmej. Kolxozda medenij jarьqlandьruv işleri zajьf. Kolxozda mektep olmaqanь kibi klup, oquv evide joq.

Kolxozda bir coq jaş, qьzlar tam manasьnen oqup jazmaq tan mahrumlar. Ekinçi basamaq mekteplerde oquqan hic bir qьz jaş joqtьr. Mьna bu sahada da eksiklernen kyreşmek, kolxoznik kytlesinin medenij sevijelerini jykseltmek kolxoz jolbaşçьlьqьnьŋ ögynde turqan bojevoj vazife olmalьdьr.

Safije Bavbek

„Altarla“lılar, hajvan asravçılıq işini daha jyksek dereçege cьqarmalılar

Qulcura, Besit, beşqoça kөjlerini birleştirgen „Altarla“ kolxozьnьn ken, mejdan erişinde 40 jьllьq stazlь qart coban **Sadьq aqaj** şenli, şenli qavalьnь cala, çel baş qojunqa jol bermemek icyn 500 qojunnьn hep өgyne jyre.

Vaqtьnen **Fazьl — Abiltarь** celebiler kibi kulaklarnьn qolьnda 35 jьl cьqmadan cabanlьq etip bajqa qarşь jyreginde kin beslegen Sadьq aqaj, şimdi şenlene, onьn cьrajь hep kyle tura. Cynki o şimdi sotsialist xozajstvasь olqan yc kөjni birleştirgen „Altarla kolxozьnьn itibarlь cobanь sajьla.

„**Altarla**“ kolxozьnda kecken sene 400 qojun bulьna edi, bu sene ise 500 qojun bulьnmaqtadьr. Coban Sadьq aqaj, her sene qojunlarьnьn sajьsьnь jyzge jyz arttьrmaqa tьrьşa. Lakin kolxoznьn sabiq reisi **Alijef** ve onьn şajkasь kolxoz qojunlarьnьn tamьzlьqьnь bile bitirmege bile qast ettiler. Bir coq qojunlar sojulьp icki meçlislerinde zakuska etildi.

Kolxozda kecken sene 32 sьqьr olqanь halda bu sene 23 sьqьr bulunmaqtadьr. Bojnuzlь hajvanlarьnьnda eksilmesinde kolxoznьn sabiq idaresinin zijankarça japqan rөli byjyktir. Mьnda savulaçaq sьqьrlarnьn hepsini bir azbarqa qapaj, her savuçь өzine bekitilgen sьqьrlarnь savalar, ve buna kөrede onlarqa emek kyni jazьla. 4 savuçь qadьndan **Paşa Rabоş-tanova, Yserenkova** en jaxşь savuçьlar sajьlalar. Kolxozda her hangi kolxoznikden sizde en jaxşь savuçьlar kimdir dep sorasan onlar saqa bu qadьnlarnь kөsterirler. Xususan **P. Rabaştanova** ardь sьra bir qac senelerden beri sьqьr savuçьlьq işinde namuslь surette calьşьp kelgen udarnitsadьr.

Kolxoznьn sytcilik fermasьn daki eksikliklerni de qajd etmeden kecmemiz. Mesela: savuçьlar icyn kolxoz idaresi jaxşь şarait doqurmaj, sьqьr savqan da ystlerine kijmek icyn qara bezden tikilgen xalatlar berilse de, lakin sьqьrnь savaçaqta her sьqьrnьn çelini juvmaq icyn savuçьlarnьn janlarьnda ajrь qopqalarnen suv bulьndьrьlmaj. Savuçьlar ise sьqьrlarnьn bьlaşьq çelinlerini jajqamaq icyn byjyk kyclikler cekeler.

Hajvan asravçьlьq işinen oqraşqan sovxozlarda olqanь kibi (Tensuv) kibi her sьqьrnьn ajrь kartockasь, adь olmaqa, o kartockada sьqьrnьn jaşь, tysi, qac buzav, kynde ne qadar syt bergeni jazьlmaqa borclь. Misal olaraq alqanda savuçь qadьn, her kyn 12 litr syt bergen „Elmaz“ adьnda sьqьrdan 10 litr syt savup alsa, ferma mydiri savuçьqa şu sьqьrnь tekrar savdьra bilir. Mьnda ise buna asla ehmijet berilmej. Qartlarnьn **„sьqьrnьn syti çelinde degil tilinde“** dep pek doqrь ajtьlqan sөzini unutalar.

Sьqьrlarnь baqьçьqa, sьqьr lardan cьqqan sytke kөre degilde, hajvannьn sajьsьna kөre emek kyni jazalar. Sьqьrlarnь baqьçь kişiler pek sьq deniştirileler.

„**Altarla**“ kolxozьnьn 2 bin hektardan her sene zexire kyl turasь sacqanьndan mьnda hajvan asravçьlьq işini inkişaf etmek icyn pek byjyk imkan bardьr.

Partijanьn 17-nçi sijezdinde byjyk oçamьz **Stalin** arqadaşnьn **„hajvan asravçьlьq işinde bytyn partija, bizim çymle partijalь ve partijasьz xadim lerimiz, hajvan asravçьlьq problemasьnьn da, şimdi dyn artьq muvaffaqijetle hall olьnqan zaxire problemasь kibi, birinçi nevbetteki problema olqanьnь kөzde tutaraq өz qollarьna almalьdьrlar“** **tarixij** byjyk sөzi VKP(b) MK-nin ijyn, VKP(b) OK-nьn hajvan asravçьlьq işinin inkişafь xususьnda qabul etken qararlarь, „**Altarla**“ kolxozьnьn her kolxoznigi, kolxoznitsalarь icyn de, jolbaşçь olmaqa borcьdьr.

Eskenderli

Aqmescit rajonь „Gyl“ kolxozьnьn baqca brigadasьnda bereketni toplavda en jaxşь calьşqan udarnitsalardan Fatma Sulejmanova, Mumine Bilalova, Teslime Velijeva arqadaşlar.
(Foto Em-Ben).

„Stalin“ liler namuslь emeknin mykafatьnь alalar

Ortalьq daha qaranlьqca, tan daha keregidaj acьlmaqan. Her eki tarafь tavlьq, jeşilliklernen jaraşьp baqcalar icerisine quruloan taqtirde kojnin „kirazlьq“ „harman ystleri“ degen jerlerinde iş qajnaj.

Bu vaqьtta ortalьqta hic bir ses solux joq, jalьnьz turmajьp aqьp turoan coqraq, ceşmelernin byllyr kibi temiz suvlarnьn şarьldьsь serin tan jelciginin tesirinen teprengen selvi terekleri japraqlarьnьn şuvьltьsь eşitile edi.

„Kirazlьq ysti“ degen jerde temiz havada tytyn qьroan qadьn-qьzlarnьn qьroan tytynlerinin şьtьrdьsь eşitile. Uzun bojlь ken kevdeli spetsialist Mormanof arqadaş kade bir gur, өskin mьjьqlarьnь sьjpap taşlaj. Tytyn qьrьçьlaroa tytynni qьroanda „Orta sьraqa“ anacnь ve „anacaqa“ ise „tөpe“ tytynlerni qarьştьrmamaq kerek oloanьnь anlata. Tytyn qьrьçь qьzlar spetsialistnin ajtqanьnь diqqatnen tьnlaj ve elleri—ise hareket ete, qьrьloan „Anac“ tytynlerni deste, deste etip tarpьlaroa jerleştireler.

* * *

Quşluq vaqtь oldь. Spetsialist Mormanov:

— Qьzlar! qьruv işini toqtatьnьz—dedi.

Bu vaqьtta, en ajtuvlь qьrьçь qьzlardan Antanina Mormanova, Xatiçe S. Asanova, Lejla Osmanova, Zejnep Esadova 12 şer sьrьq tytyn qьroan ediler.

Cever elli bu udarnitsalar aqşam ysti calьşuvda da 12-şer sьrьq tytyn qьraçaqlarьna, kun delik norma oloan 20 sьrьqnь artqacьnen toldьraçaqlarьna pek ьşana ediler.

Tytyn qьrьçь 8 qьz, tytyn jykli arabanьn artьndan keteler. Kuneşnin zijasьnen altun sarьsь renkinde parьldaoan tytyn ziftnin manzarasь qьrьçь qьzlarnьn kөzlerine daha jaraşьqlь olup koryne. Olar, өzlerinin, kuci, өzlerinin cever ellerine jetiştirilgen bu altun sarasьnь andьroan tytyn japraqlarьna baqьp tojamajlar. Bizim sotsialist memleketimizde her japraqь sarь altun sajьloan bu tytynni asrap jetiştirgen qьzlar ne qadar iftixar etseler haqlьlar.

* * *

Qьrьçь qьzlar jalьnьz tarlada tytyn qьrmaqnen qanaatlenmejler. Qьrьloan tytynni jaxşь kejfijetnen qurutьp demet japaraq devletke teslim etmege, plannь toldьrmaqa aşьqalar.

Өzi jaş olsa da, baqca, ogorod, tytyn işlerine baş oloan brigadir Muratov arqadaş, tytyn tiziçi, demetlejiçi qadьn, qьzlaroa bu işlernin vaqtьnda japьlmasьnьn ehmijetini anlatuv işlerini her kun, her saat alьp bara. Qrьmda tytyn bereketini tez bir vaqьtnьn icerisinde tьmar etip almaq icyn bytyn tizyv işini geçeleri de japьlmaq kerek oloanьnь ve bunьn icyn calьşьçьlaroa 1,5 emek kuni jazьlaçaqь xususьnda SSSR xalq komisarlar sovetinden kelgen telegrammanь anlata.

„Stalin“ kolxozьnda 8,5 gektar tytyn bar, Plan bojьnça 8.000 sьrьq tytyn qьrmaqa borclь. Sentebr 12-ge qadar 7012 sьrьq qьrdьlar. Avgust ajьnda devletke berileçek 382 kilo tytyn teslim etildi. Kolxoz devlet planьnь toldьroandan sonra kolxozniklerge 2 tonna tytyn daqьtaçaqlar. Kolxoznikler tytynden bereket aluvda namuslь surette calьştьlar, tytyn agrotexnikler isteklerini jerine ketirdiler. Netiçede namuslь emeklerinin qarşьlaqьna mukafat almaqtalar.

Aqmesçit rajonьnda MTS politotdel teşkil olunoanoa qadar bu kolxozda jaqmaçь şajka „jolbaşçьlьq“ japqanda kolxozda bytyn işler aqsadь, hic bir plan tolmadь. MTS nin janьnda politotdel teşkil olunoan son onьn nacalniginin bol'şevik jolbaşcьlьqь sajesinde, kolxozda at ojnatqan „jolbaşcь“ bu şajka daqьtьldь. Bir taqьm zulikler, xьrsьzlar kolxozdan quvьldь, re islikke **J. Muratov** arqadaş kibi haqiqij bol'şevik sajlandь. Kolxozda janь usulda jolbaşcьlьq olmaqnen barabar janь usulda iş alьnьp barьldь, ve barьlmaqta. 18 gektar baqca, **Sylejmanov Ali** arqadaşnьn mesylijetligi altьnda tam manasьnen baqьldь. Bu sajede baqcadan 32 tonna qadar mejav alьndь. Bunьn 21 tonnasь devletke teslim olunoandan sonra kolxozniklernin emek kunlerine taqsim etmek icyn 11 tonna mejva qalmaqtadьr. Bu da kolxozniklernin namuslь emeklerine qarşь ekinçi mukafattьr.

Kolxozda bu qazanclar olmaqnen barabar, bazь bir eksikliklér kene de kөzge carpmaqtadьr. O eksikliklerde şulardьr: Kolxoznikler arasьnda sots. musabaqasь, udarniklik usulьnen calьşuv jyksek dereçege daha cьqarьlmadь. Brigadada, hatta kolxozda dьvar gazetasь cьqarьlmaj.

Qara, qьzьl taxtalar, iş qacaqlarь, tenbeller, ajni zamanda udarnik udarnitsalar koterilmej. En başlьça bir eksiklik olsa o da jaz bojь devam etip kelgen jaslinin sentabr birden itibaren „jer joq“ dep qapatьlmasьdьr.

Bu eksikliknin de өgi alьnoanь taqdirde şubhesiz **„Stalin“** kolxozь xozajstvaça jyksek, bolşevik kolxoz, **„Stalin“**liler de halь-taqatlь kolxoznikler, anda jaxşьdan da jaxşь udarnitsa **Antanina, Zejnep, Xatiçe, Lejlalarnьn** sajьsь kunden-kunge artaçaqtьr.

Zişan Es-li

SELIME

Tan vaqtь edi. Geçe az da olsa jaqmur javqan. Havaşь salqьnça. Kөjniη ici daha tьnьcьlьq. Temiz havada jeşil japraqlarnьη tөpesinde cocamiler cuvuldaşьb başladьlar. Onlarnьη cuvuldьsь ortalьqnьη tьnьcьlьqьnь boza edi. Arasь coq kecmedi. Can davuşь eşiltdi. Bu „sotsializm" kolxozьnьη caηь edi. Canηnь; dan-dan-dan janqьrmasь kolxozniklerni tatlь taη juqusьndan ujantdь.

Bir qac daqiqanьn icersinde kolxoznikler toplaştьlar. Her kes өz brigadasьna kelib qoşuldь. Onlar salqьn havadan fajdalanьp tytyn qьrmaq icyn erte davrandьlar. Arasь coq kecmedi. Kөjniη icersinden cьqьb tytyn pajkalarьna doqrь jөneldiler. Tytyn pajkasьnьη başьna kelgenleri kibi brigadir Çeppar aqaj hamanda bugyn havasь gyzel. Tamam tytyn havasь! dep tytynçilerge baqtь da:

— Bilesinizmi bizim brigada birinçilikni qazanmaqa borçlь. Cynki bizde coqьsь komsomollar, jaşlar gerojlar dedi. Tytynçiler kylyştiler. Brigadirniη sөzini bөlyb komsomolka Selime tytynçi jaşlarqa baqьp:

— Elbet Çeppar aqajnьη sөjlegenleri doqrь. Bizim jaşlar brigadasь en ogde bulunmaqa borçlь. Onьη icyn bizde quvet bar. Her vaqьtta bugynkisi kibi işke erte cьqьb da jaxşь calьşsaq normalarьmьznь artqac toldьrьrmьz.

— Mьna men өzim normanь artqac toldьraçaqьma sөz berem ve komsomol teşkilatçьsь Ablakimni sosjarьşqa caqьram—dedi. Tytyn pajkasьnьη başьna toplanьp, oturqan tytynçiler Selimeniη bir teşebbysini begendiler.

Selime hajdьnьz işke başlajьq. „Uzun sөz buzav emizir degenler". Coq sөjlenyvnen iş bitmez өzymizniη udarnik olqanьmьznь sөznen degil, işnen kөsterirmiz—dedi. Bundan son onlar 20 kişi (sekiz qadьn) eki zvenóqa bөlynib işke başladьlar. Tytynçiler belden kelgen jalpaq japraqlь tytynleniη icine tyştiler. Azavdan talqьndan esken salqьn jel tytynlerniη başьnь javaştan javaştan sьjpaj da tolqьnlandьrьp taşlajBu salqьn havada iş pek qьzqьnlь kete. Kolxoznikler calьşqanlarьnь bile dujmajlar.

Onlarnьη işke başlaqanlarьna eki saat qadar olqan edi. Bir vaqьtta kyneş tavlarnьη artьnda qьzarьb tuvdь javaşdan kөterilip zijasьnь serpmege başladь.

Brigadir Çeppar aqaj:

— Kyneş de doqdь işke başlaqanьmьzqa eki saat oldь. 10 daqiqalьq rahatlьq japajьq—dedi. Tytynçiler brigadir Çeppar aqajnьη etrafьna toplaştьlar.

Brigadir:

— Tytynçilerniη qьrьlqan tytynlerine kөz taşladь da Selimeninki hepsinizinkinden coq—dep tytynçilerniη janьna oturdь. Toplaşьp oturqanlar Selimege qarap aferim jaş qьzcьqqa—dep cuvuldaştьlar, suqlandьlar. Brigadada jaşlar coq. Onlar Selimenin kөstergen iş numynesini kөryb өzleriniη Selimeden artta qalqanlarьna qьzaraqap, birbirlerine kөzlerin jьltьratьb qaraşalar.

Komsomol teşkilatçьsь Ablakim Komsomol jaşlarqa qarab:

— Kөresinizmi Selimeni?

— Hepimizge de Selimenen sьralaşmaq kerek!

— Işke Selime kibi sevip janaşmaq kerekmiz!

— Hajdьnьz baqajьq, kyneş qьzdьrqançek qacar suruq qьrarmьz. Selimeniη artьndan kim jeter. Oturqan jaşlar Ablakimniη sөzlerini dьnlap birbirlerine kөz astьndan qaraşalar.

Brigadir endi vaqьt oldь. Işni devam ettirejik demesinen tytynçiler tekrar tytyn pajkasь icine tyşdiler.

Kyneş de bir az qьzdьrmaqa başladь. Bөjle zijade qьzdьrqanda tytyn qьrmaq erte tanda qьruvdan zor. Cynki, hava sьçaqlaşmaqa başlaj tytynlerni qavrata. Diqqatlь qьrmasaq qavramaq arfesinde bolqan tytynler zajatlanaçaqlar. Kyneş bajaqь kөterildi. Zijade qьzdьrmaqa başladь. Artьq tytyn qьruvnь vazkecmek kerek edi.

Çeppar aqaj başьnь kөterip kyneşke qaradь da: kyneşte qьzdьrdь ej! Endi tytyn qьruvь jeter. Tytyn aranlarьna qajtajьq. Qьrьlqan tytynlerni sьrьqqa tizermiz dedi.

Onlar dooqrь tytyn aranlarьna qajtdьlar. Salqьn aran icersinde tytynlerni suruqlajlar.

Her kes meraqlana. Açeva kim qac suruq tytyn qьroqan? Birinçilikni kim qazanaçaq? En jaxşь udarnik kim?

Kimniq brigadasь en өgde olaçaq?

Brigadir: kyle kyle keldi de Selimege biriniz jetalmajsьz. Jarьm kynde 16 suruq qьroqan.

Aьlakim de Selimege jaqьnlaşa o 14 suruq qьroqan dedi.

Tytynçiler hepsi birden Selimege qarap: Selime japar dediler.

Selime quvana, aranda calьşqanlarqa onьq qara kөzleri parьldaj. O sevincnen men emekni sevem, sevip calьşaman. Biz jaşlьqdan temiz emek mahsuldar calьşuv talap oluna. Bu işni eda etmek biznin ve en evela komsomolnьq namus işidir—dedi.

Tytynçiler Selimeni maqtap maqtap tytynlerni suruqlav işini devam ettireler. Selime mьnda da birinçilikni qazana. Bir qac saat icersinde sekiz suruq tizdi. Çeppar aqajnьq brigadasь mьnda coq calьştь. Sonra bir qac saatlar rahatlandьlar. Cynki ekindi salqьnьnda tytyn qьrmaqa daha keteçek ediler.

Ekindi oldь. Havasь bir az salqьnlaştь. Tytynçiler tekrar tytyn qьrmaqa kettiler. Tytyn pajkasьnьq icine tekrar çajradьlar. Jarьşlaşьp, tytynlerni qьrmaqa başladьlar. Ekindi salqьnьnda tytyn qьrьvь daha qьzqьnlь ketdi. Artьq kyn qavuşmaqa az qalqan edi.

Kyneşniq etegi jerge tijgen, qьrmьzь renkke kirgen bir vaqьtlardan soq tavlarnьq, qajalarnьq artьna batьp ketdi. Onlar iş qьzqьnlьqьnen kyneşniq qavuşqanьnь birge dujmaj qaldьlar. Aqşam ystynde salqьn havada iş qьzqьnlaşa. Kyneşniq qavuşqanьna bir saatten zijade olqan. Havasь qaranlьqlaşmaqa başlaqan edi. Tytynçiler endi qajtmaqa hazьrlanalar. Tytyn pajkasьnьq başьna toplaştьlar. Bir kynlik calьşuvlarь haqqьnda qac daqqalьq istihsal muşavresi kecirdiler. Brigadir kyndelik planьnьq toluvьna jekyn cekdi.

O, bygyn norma artqac toldь. 190 suruq jerine 210 suruq qьrьldь. Biriçi brigadadan 10 suruq өgdemiz. Birinçilikni 17 jaşьnda komsomolka Selime qazandь. Norma 20 suruq. O bukyn 25 suruq qьrdь. 1,75 emek kyni tytyn qьroqanь icyn, o, 80-de tytyn tizgeni icyn hepsi bugyn Selime 2,25 emek kyni qazandь—dedi. Brigadirniq bu sөzleri Selimeni daha zijade quvandьrdь.

O, men daha jaxşь calьşьrьm. Ystyme kimseni cьqarmam—dep kylymsiredi. Tytynçiler onь maqtadьlar. Şu jerden aqşam salqьnlьqьnda Selimeler şen quvana:

Hajdь, hajdь duşman avuna
Hajdь bytyn dunja inqilabьna

degen jьrlarnen jьrlaj-jьrlaj kөjge qajtdьlar.

Kөkkөz. S. Emirof

Redaktorь: redaktorlьq hejeti,
Redaktorlьq hejeti azalarь:
Bekirova R., Çavtөbeli Z., Baqqal A.

1-я гостипография. г. Симферополь. Уполкрымлито „Б" № 422. Заказ № 2774. Тираж 1500.

Fijatь—40 kap.

„QADЬNLЬQ
Sotsializm jolьnda"

ƵURNALЬ — OK VKP(в) ORGANЬ — NEŞIR ETKEN: QRЬM DEVLET NEŞRIJATЬ

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" Qьrьmda maxsus emekdar qadьnlьq edeвijatь olaraq mejdanoqa kelgen ilk вolşevik ƶurnalьdьr.
Her işci-kolxoznik qadьn, her вir aktif qadьn onьn oqujьçьsь ve jazьçьsь olmalьdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" Işci-kolxoznik qadьnlarnьn sijasij, umumij, texnikij вilgilerini artdьraçaq, onlaroqa өz fikir ve anlarьnь artdьrmaoqa jardьm eteçek jaqьn вir arqadaştьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA"

ƵURNALЬ AJDA BIR KERRE CЬQADЬR

ƵURNALOQA ABUNE JAZЬLUV OQAJET QOLAJ

Her pocta şu'вesinde, her gazeta ve mektyp pocta darqatьçьlarь tarafьndan ƶurnaloqa aвune qaвul olunur.

HER SELSAVET, KOLXOZ IDARESI, KOPERATIFLER ƵURNALNЬN DARQATЬLMASЬNA AMELIJ JARDЬM KӨSTERMEKNI BORÇ EDILMELILER.

ABUNE JAZЬLUV FIJATЬ:
Jьllьoqь—4 r. 80 k. ▪ 6 ajlьoqь— 2 r. 40 k., ▪ 3 ajlьoqь—1 r. 20 kap. ▪ nusxasь—40 kap.

Adres: Aqmescit, Qrьm devlet neşrijatь „QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA" ƶurnalь idaresi.